

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Karin Peršin

**Vpliv sprememb starševskega in družinskega varstva na
očetovstvo**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Karin Peršin

**Vpliv sprememb starševskega in družinskega varstva na
očetovstvo**

Magistrsko delo

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Ljubljana, 2018

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Karin Peršin

Naslov magistrskega dela: Vpliv sprememb starševskega in družinskega varstva na očetovstvo

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Kraj: Ljubljana

Leto: 2018

Število strani: 83

Število slik: 1

Število prilog: 3

Povzetek: V magistrskem delu sem se osredotočila na vpliv sprememb starševskega in družinskega varstva na očetovstvo. Zanimalo me je predvsem, kakšne spremembe so se na tem področju dogajale od leta 2014 naprej, kako na njih gledajo očetje, kako se z njimi spoprijemajo, kje dobijo potrebne informacije in kakšna je njihova vloga v družini. V teoretičnem delu sem se v prvem delu osredotočila na percepcijo očetovstva skozi spremembe v postmoderni in fenomen novega očetovstva, v drugem delu sem predstavila socialno varnost v Sloveniji s poudarkom na starševskem in družinskem varstvu, v tretjem delu pa sem opisala, kako se socialno delo prepleta z družinsko politiko. V empiričnem delu sem predstavila svojo raziskavo. Raziskava je bila kvalitativna, opravila sem šest pogovorov z očetmi. Ugotovila sem, da očetovstvo še vedno ni popolnoma izenačeno z materinstvom, se pa temu počasi približuje. Od leta 2014 naprej se je uveljavilo kar nekaj novosti, ki jih starši večinoma poznajo, v letošnjem letu pa se uveljavljajo še nekatere novosti, o katerih se očetje še informirajo. Veliko vedo o očetovskem dopustu, univerzalnosti pomoči ob rojstvu otroka, pomoči za veliko družino in o subvencijah za malico in vrtec. S spremembami se spoprijemajo dobro in sproti, družinska politika pa načeloma ne vpliva na odločitev za otroka. Odnos strokovnih delavcev je bil hkrati pohvaljen in skritiziran glede podajanja informacij, ki jih najpogosteje dobivajo preko neformalnih mrež, medijev in strokovnih delavcev.

Ključne besede: očetovstvo, socialna varnost, starševsko in družinsko varstvo, spremembe

Title: The impact of changes in parental and family care on paternity

Abstract: This master thesis focuses on the impact of changes in parental and family care regarding the paternity. The raise the issue of the changes in this field since 2014, the way a fathers sees them and cope with them, where he gets the information and what is a his role in the family. In the theoretical section of the first part, I presented fatherhood through the changes in postmodern times and a fenomen of new fatherhood, in the second part I introduce social security in Slovenia, with special focus on parental and family care and in the third part I represent how the social work relate with family politics. As for the empirical section I describe my research. The research was qualitative, I have conducted six interviews with different fathers. I have found that since 2014 Slovenia asserted

some new things, known to parents and in this year alone a few new things will be put into effect, for which the fathers are still attempting to find the informations. They are familiar with the changes in paternity leave, universality of support at the time of birth, support for larger families and subsidies for lunches and kindergarden. For the time being, they are coping well with changes and in principle, the family politics do not influence on decisions in the matter of the child. Relationship towards the social workers was commendatory but at the same time criticized upon providing informations, mostly recieved through informal networks, media and proffesional staff.

Key words: fatherhood, paternity, social security, parental and family care, changes

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD	1
1.1 DRUŽINA	1
1.1.1 Spremembe v postmodernosti	1
1.1.2 Materinstvo in otroštvo	4
1.1.3 Očetovstvo	6
1.2 SOCIALNA IN DRUŽINSKA POLITIKA V SLOVENIJI	9
1.2.1 Mednarodna ureditev socialne varnosti	10
1.2.2 Socialna varnost v Sloveniji	13
1.2.3 Najopaznejše spremembe starševskega in družinskega varstva	20
1.3 SOCIALNO DELO IN DRUŽINSKA POLITIKA	23
2. OPREDELITEV PROBLEMA	25
3. METODOLOGIJA	27
3.1 Vrsta raziskave	27
3.2 Spremenljivke oziroma teme	27
3.3 Merski instrumenti in viri podatkov	27
3.4 Populacija in vzorčenje	28
3.5 Zbiranje podatkov	28
3.6 Obdelava in analiza podatkov	29
4. REZULTATI	31
4.1 Socialno ekonomski status očetov	33
4.2 Očetovanje	33
4.2.1 Vloga očeta	33
4.2.2 Vrednote	34
4.2.3 Naloge očeta	34
4.2.4 Napake očeta	35
4.3 Družinska politika in zakonodaja	35
4.3.1 Vplivanje na odločitev	35
4.3.2 Spremljanje politike	35
4.3.3 Koriščenje pravic	36
4.4 Spremembe	36

4.4.1	Poznavanje sprememb	36
4.4.2	Soočanje s spremembami.....	37
4.5	Vpliv dela.....	37
4.5.1	Delo	37
4.5.2	Delodajalec	38
4.6	Informacijski kanali	38
4.6.1	Informacije.....	38
4.6.2	Obrazci.....	39
4.6.3	Pomoč.....	39
4.7	Izboljšave	40
4.7.1	Predlogi	40
5.	RAZPRAVA.....	41
6.	SKLEPI	50
7.	PREDLOGI	52
8.	SEZNAM VIROV	53
9.	PRILOGE.....	56
9.1	Vprašalnik	56
9.2	Zapis pogovorov	57
9.3	Kodiranje.....	66

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Primerjava porodniških dopustov izbranih držav</i>	45
--	-----------

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 DRUŽINA

»Naloga družine je, da na svoj edinstven način obvlada neskončno raznolikost razlik med posamezniki in ustvari skupino, ki bo omogočila srečanje, soočenje in odgovornost.« (Čačinovič Vogrinčič, 1998: 9). Avtorica pravi, da definicija vsebuje spoznanje o neizogibni konfliktnosti in zastavlja temeljno nalogo družine, ki je ravnanje s konflikti (dogovarjanje, sporazumevanje ali boj, spopad). Posameznik si mora v skupini zagotoviti dve temeljni potrebi: po avtonomnosti in povezanosti. Neskončna raznolikost individualnih razlik govori o potrebi posameznika po avtonomiji, neodvisnosti, po tem, da se bi ga videlo, slišalo in da bi smel in znal poskrbeti zase, in hkrati nuji, da je posameznik umeščen v skupino, povezan z njo, da zna skrbeti za druge (prav tam: 9–14).

V današnjem času so težave, s katerimi se družine spoprijemajo, kompleksne in raznovrstne. V socialnem delu naletimo tudi na probleme, ki potrebujejo sodelovanje celotne družine. Včasih kot vir podpore in moči, včasih moramo intervenirati, ker jo ogroža član, včasih pa je celotna družina uporabnik pomoči (Mešl, 2008: 136).

Spremembe so del našega vsakdanjika. Vsi se spoprijemamo z njimi, nekateri bolj, drugi manj uspešno. Spremembe življenjskih potekov razumemo v okviru modernizacije in družbenih sprememb. Življenjski potek je hkrati rezultat in nosilec teh sprememb. Ule in drugi pravijo, da je življenjski potek »glavna institucija socializacije, ker določa normativni okvir, ki ureja življenjski cikel posameznika, ker daje smernice za individualni biografski potek kot za socialno uvrščanje posameznikov.« (Ule in Kuhar, 2003: 10).

1.1.1 Spremembe v postmodernosti

»S pojmom individualizacija označujemo celoto družbenih procesov in izkušenj, za katere je značilno raztapljanje vnaprej predpisanih in standardiziranih življenjskih oblik in razpad urejenih normalnih biografij, življenjskih vodil. V tradicionalnih družbah je bil posameznik vrojen v določen socialni položaj, v modernih razmerah

pa moramo nekaj storiti sami, da dosežemo neko družbeno mesto.« (Ule in Kuhar, 2003: 22).

»Življenjski poteki posameznikov so postali vse bolj odvisni od njihovih osebnih odločitev, kar povečuje različnost individualnih življenjskih načrtov pa tudi njihovo tveganost. S tem je povezana tudi rast različnih oblik družine in skupnega življenja ljudi.« (prav tam: 25).

Referenčna točka raziskav je še vedno Parsonova definicija nuklearne družine. Družina, prevladujoča v industrijski dobi, sta bila starša z dvema otrokoma, kjer je oče materialni preskrbovalec, mati pa je gospodinja. Družina se skozi zgodovino spreminja, prilagaja se družbenim spremembam. Življenjski potek je bil prej linearen, predvidljiv, stabilen, danes je razpršen. Družinske strukture se spreminjajo po strukturi, vlogah, delitvi dela. Raznolikost družinskega življenja je del našega življenja in ni več le proces (po Švab 2001). Spremembe niso enako intenzivne po celotnem svetu, med družbami obstajajo razlike (predvsem v rodnosti in ločitvah), vendar so trendi v zahodnih družbah enaki. V sedemdesetih letih 20. stoletja se je prvič začel krizni diskurz. Družba se je začela spreminjati, hkrati se je morala družina prilagoditi; oče je začel izgubljati avtoriteto, mame so začele hoditi v službo, institucije so se vmešavale v vzgojo otrok. V zgodovini je bilo več takih kriznih diskurzov, vendar to ne pomeni, da družina danes ni več pomembna. Družina danes ne izgublja pomena (ne propada) in je še vedno vrednota, ampak je razumljena drugače, bolj subjektivno. Vsak posameznik ima svojo definicijo družine in oseb, ki so mu pomembne (prav tam).

A. Švab (2001) pravi, da ima družina v postmoderni status:

1. institucije, kar pomeni, da ima status, pravice in dolžnosti;
2. skupnosti, ker ljudje živijo skupaj na podlagi razmerij.

Funkcija družine ostaja enaka kot v preteklosti. Opravlja temeljne funkcije v družbi, to so reprodukcija in vzgoja otrok ter psihična stabilizacija odraslih.

Vrednote in ideologije o družinskem življenju se spreminjajo. Včasih je bilo pomembno preživetje, danes je pomembna blaginja družinskih članov, poudarja se individualna svoboda in zavrača birokratska avtoriteta. Spreminja se seksualno in maritalno vedenje, očetovstvo dobiva nove ideologije (novo očetovstvo), otroštvo je

bolj protektivno, reproduktivne metode se spreminjajo itn. Družbene spremembe, ki so imele največji vpliv na družino, so:

1. Zaposlovanje žensk. Z zaposlovanjem žensk po drugi svetovni vojni so se začele velike spremembe. Spreminjala so se razmerja med delovno sfero in družino, kar je pomenilo veliko prilagajanja. Otroci so začeli ostajati v varstvu v institucijah, ženske pa so postajale ekonomsko bolj neodvisne od moških. Še vedno pa to ne pomeni enakosti na trgu dela med ženskami in moškimi.
2. Razmah potrošništva. Potrošništvo je del osnovnega družinskega socializacijskega programa. Že od malega se učimo trošenja (nizanje želja). Mati je osrednja figura socializacije, je učiteljica potrošništva, zato je to percipirano kot tipično žensko delo.
3. Staranje zahodne družbe. Zaradi naraščajočega staranja družbe breme skrbi za starejše pade na družino; največkrat na ženski del, ki nato hkrati skrbi za svoje odraščajoče otroke in starajoče se starše. To pomeni večje breme in stres za ženske v srednjih letih (po Švab 2001).

Najopaznejše spremembe v postmoderni je A. Švab (2001) razdelila na:

1. Spremembe oblik in kompozicije:
 - pluralizacija družin (upad nuklearnih, več sestavljenih, reorganiziranih, enostarševskih, istospolnih družin itn.),
 - zmanjševanje števila družinskih članov.
2. Poročne spremembe:
 - upadanje števila porok,
 - naraščanje kohabitacij (pari, ki živijo skupaj),
 - višja starost ob poroki,
 - več neporočenih,
 - več razvez (Slovenija še vedno na dnu Evropske unije),
 - več ponovnih porok.
3. Rodnostne spremembe:
 - manjša stopnja rodnosti (1.3),

- več izvenzakonskih otrok (Slovenija v vrhu Evrope s 57,9 odstotka),
- višja starost ob rojstvu otrok.

4. Širše societalne in demografske spremembe:

- zaposlovanje žensk,
- staranje populacije.

1.1.2 Materinstvo in otroštvo

1.1.2.1 *Materinstvo*

Materinstvo je »segment družinskega življenja, pri katerem je v postmodernosti zaznati najmanj sprememb« (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006: 95). »Ženska je prek materinske vloge, zaradi svoje reproduktivne funkcije, subjekt, ujet med naravo in kulturo. Njena biološkost je družbeno definirana in njena družbenost biološko determinirana.« (prav tam: 96).

Bistven dejavnik za spremembe je bil vstop žensk na trg delovne sile, ki se je začel po letu 1960. Slovenija je posebnost, saj je to prevladovalo že v Jugoslaviji. Med vojnama se je začel tudi proces feminizacije poklicev, najprej so se zaposlovale mlade samske ženske brez otrok, ki so ob otrocih trg zapustile in se nato nanj vrnile, ko so odrasli. V socializmu so ženske množično vstopale na trg dela zaradi ideološke promocije zaposlovanja oziroma potrebe po delovni sili. Hkrati je potekala promocija enakosti spolov, pozneje pa tudi dober sistem otroškega varstva in dopustov. V letu 2002 se je delež žensk na trgu znižal. To gre pripisati brezposelnosti, ki se je tudi med ženskami povečala (do leta 2005 za 10 odstotkov, potem se je znižala). Še ena posebnost Slovenije je, da so moški in ženske po navadi zaposleni za polni delovni čas. Skrajšani delovni čas večinoma uveljavljajo le nekatere ženske ob oblikah starševskega dopusta. Pomembno je tudi, da se večina žensk po porodniškem dopustu vrne na delovno mesto (prav tam).

Zaposlovanje žensk je danes povezano z izobraževanjem in razumevanjem individualne neodvisnosti. Zaposlitvena slika žensk se je spremenila iz dvorognega modela (delale pred otroci, nehale in se vrnile nazaj) v enorognega (vseskozi delajo, so odsotne samo eno leto ob otroku). Te spremembe same po sebi niso prinesle

večje enakopravnosti med spoloma (segregacija poklicev, slabše plače žensk, spolna delitev dela, dvojna obremenjenost žensk). Množično zaposlovanje je radikalno vplivalo na življenjske strategije žensk (rodnostno vedenje, oblikovanje družin), vendar je vloga matere še vedno ključna družinska vloga. Materinstvo ni več ekskluzivna ženska identiteta in prioriteta, vedno več se jih odloči, da ne bo imelo otrok, tako da ideologija obveznega materinstva izgublja pomembnost (prav tam: 103).

Avtorice (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006) pravijo, da gre bolj za spreminjanje prioritet in časovno fleksibilizacijo možnosti odločanja za materinstvo. Odločitev postaja vse bolj nedoločljiva, ženske imajo manj otrok, ob tem so starejše. Slovenija sledi zahodnim družbam, tako da opažamo podaljševanje mladosti, dlje se šolamo, zaostrujejo se pogoji na trgu dela. Obstajajo tudi subjektivni dejavniki za oziroma proti otroku: želje, psihična pripravljenost na odgovorno starševstvo in stabilno razmerje. Odločitev za prelaganje starševstva lahko najdemo tudi v objektivnih pogojih, kot so služba, stanovanje in prilagodljiv delovni čas, so pa umeščeni za subjektivnimi. Takšno reproduktivno vedenje je postalo družbena norma, vzorec, ki ga ženske ne morejo obiti. V življenju mladih žensk se oblikujejo vsaj tri področja kontrastov: ideologija spolne nevtralnosti ob dejanski spolni segregaciji, konflikt med zaposlitvijo in materinstvom, potreba po avtonomiji ob hkratni odnosni usmerjenosti. Problem je predvsem tudi usklajevanje delovnih ur in družinskega življenja.

1.1.2.2 Otroštvo

Otroštvo je družbena kategorija, ki variira v prostoru in času. Vedno več otrok živi v reorganiziranih družinah, družinsko življenje postaja bolj dinamično in bolj prehodno kot v modernosti. Moderna meščanska družina postaja čedalje bolj pozorna na blaginjo, nego in varstvo otrok. V postmoderni se to še intenzivira. Prihaja do pojava protektivnega otroštva, ki vključuje aktivnosti in prakse, ki izražajo vse intenzivnejšo skrb za otroke, njihovo blaginjo, izobrazbo itn. Otroci so razumljeni kot individuumi, katerih avtonomijo je treba varovati, hkrati pa poteka proces razločevanja otroka in odraslega in povečanega nadzora nad otroki (prav tam: 133–144).

Postmoderna družba velja za družbo visoke tveganosti. Funkcija družine je stabilizacija družine. V postmoderni se pojavi transformacija očetove pasivnosti k vse večji aktivnosti – mediator je otroštvo. Povečana pozornost do otrok je mehanizem za osebno stabilizacijo. Pomembna je otrokova individualnost, vse pomanjkljivosti pa je treba korigirati (prav tam).

»Ker je materinstvo biološko determinirano in zato manj dovzetno za spreminjanje, so družinske spremembe bolj očitne v zvezi z očetovstvom.« (prav tam: 115).

1.1.3 Očetovstvo

Očetovstvo je v zadnjem času med aktualnejšimi temami v družbi. Pojmovanje novega očetovstva je odvisno od teoretske konceptualizacije modernega očetovstva. Moderno očetovstvo pomeni, da so moški definirani kot avtonomni individuumi, dejavni v zunanjem javnem svetu, od katerih družba ni zahtevala nobenih angažmajev v družinskih in intimnih odnosih. Njihova vloga je bila materialna preskrba družine in reprezentacija družine v javnosti. Ženska je bila v nasprotju, v zasebnosti. Vseeno sta sporna dva koncepta:

- a) odsotnost očeta v družini (čeprav so bili velikokrat prostorsko odsotni, to ne pomeni čustvene odsotnosti) in
- b) monolitna moška identiteta (očetovstvo je odvisno od položaja moškega, družbene neenakosti močno vplivajo na raznolikost predstav o očetu) (prav tam).

Pojmovanje očetovske odsotnosti časovno variira. Pleck (V: Švab, 2001: 115-133) loči štiri obdobja:

- oče kot avtoritativen moralni in verski pedagog (od 18. stoletja do prve polovice 19. stoletja),
- oče kot distancirani preskrbovalec družine (druga polovica 19. in prva polovica 20. stoletja),
- oče kot vzor za ponotranjanje spolne vloge (od 1940 do 1964),
- novi oče, ki neguje in skrbi za otroke in je hkrati zaposlen (od šestdesetih let 20. stoletja naprej).

»Spremembe v očetovstvu niso radikalne in hitre, ampak se izražajo predvsem kot »zavlačevana revolucija« (Hochschild, 1997), hitreje se odvijajo na ravni simbolnega, na ravni subjektivnih stališč, mišljenj, percepcij, kot pa na ravni dejanskega izvajanja. Očetje se spreminjajo, še posebej, če gledamo generacijske spremembe. Današnji očetje so v primerjavi s svojimi očeti dejansko bolj aktivni očetje. Spreminjajo se tudi vrednote« (Rener, Švab, Žakelj in Humer 2005: 6).

1.1.3.1 Novo očetovstvo

Dr. Maca Jogan, je med prvimi v Sloveniji opredelila novo očetovstvo »kot celoto vlog (in delovanj), s katerimi se moški kot oče neposredno vključuje v vsa dela (od gospodinskega, negovalnega, vzgojnega in emocionalnega), ki so nujne sestavine družinskega življenja in brez katerih preprosto ne bi bilo mogoče 'delanje ljudi' – ohranjanje človeške vrste« (Jogan 1998 V: Humer 2018: 4).

Švab (2001) pojasnjuje, da novo očetovstvo razumemo kot del procesa pluralizacije moškosti, v kontekstu postmodernega obrata v pomenu in načinih legitimizacije očetovstva. Pluralizacija moškosti se kaže tako v vsakdanjem pomenu in praksah kot v znanstvenih diskurzih. Raznolikosti in variacije moškega poznamo že iz preteklosti, predvsem modernost je producirala podobo moškosti skozi podobo belega heteroseksualnega moškega, srednjega razreda, preskrbovalca družine kot družbeno predpisane norme. V postmoderni zaznavamo prepoznavanje pluralnosti moškosti. Teoretiki pravijo, da tudi v sklopu novega očetovstva obstaja več tipov očetov. Razlika je v razumevanju in legitimiziranju različnih moškosti in očetovstva. Medtem ko je materinstvo v svojem ontološkem bistvu še vedno obvezna identiteta, za očeta obstaja možnost legitimne odsotnosti.

V postmoderni upada avtoriteta očeta. Med dejavnike uvrščajo predvsem participacijo žensk na trgu delovne sile, ki povečuje njihovo ekonomsko neodvisnost. Vendar je to lahko upad avtoritete le pospešilo, ne more pa biti samo ta dejavnik. Ta proces je odvisen tudi od širših družbenih percepcij družine, družinskih vlog, družbenih razmer in ideologij (prav tam).

Modernost razdeli družinske vloge po spolu in starosti, postmodernost pa narekuje novo ideološko percepcijo, kjer se spolna delitev (navidezno) simetrično izbriše z

dvema procesoma; zaposlovanjem žensk in aktivno vključenostjo moških v nego in skrb za otroka. Gre za obrat od komplementarnega modela starševstva k participativnem modelu (prav tam).

Pri novem očetovstvu gre za dva modela očetovstva: vpleten in odsoten oče. Medtem ko je moderni oče bil legitimno le prvi, pa postmodernost legitimizira tudi drugega. Skupno jima je le materinstvo, ki je obvezna in zavezujoča skrb za otroke (prav tam).

Očetje se dejansko več vključujejo v skrb in družinsko življenje, še vseeno pa ženske še vedno prevzemajo večino skrbi za otroke. Slovenska družinska politika spodbuja aktivnost očetov. S starševskim dopustom in očetovskim dopustom pozitivno vpliva na oblikovanje očetovske identitete, koristen je tudi prvi del očetovskega dopusta (15 dni od rojstva otroka do najkasneje en mesec po poteku starševskega dopusta (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018)), kjer oče pomaga pri skrbi za otroka, ob tem se lahko sicer udeležijo nege in varstva, vendar je dni premalo, da bi neposredno vplivalo na delitev skrbi med moškimi in ženskami (po Švab, 2001: 115–133).

1.2 SOCIALNA IN DRUŽINSKA POLITIKA V SLOVENIJI

Richard Sennett (1999 V: Ule in Kuhar, 2003: 27) pravi, da je klasična politika hotela vnesti varnost v tvegane življenjske situacije, kot so starost, bolezen, brezposelnost. Nova socialna politika pa bi morala več pozornosti nameniti tveganim prehodom, kot so prehod iz šolanja v zaposlitev, iz izvirne v lastno družino, prehod rojevanja otrok itn. Za klasično politiko je bil pomemben instrument denarno nadomestilo, za socialno politiko tveganih prehodov pa je večjega pomena časovno nadomestilo.

Lajšanje prehoda v odraslost je naloga, ki se je morajo družbe lotiti s številnimi ukrepi (v šolstvu, zaposlovanju, varstvu otrok itn.). Družinske politike lahko s svojimi posegi olajšajo objektivne probleme in ovire tega prehoda (kombiniranje plačanega dela z vzpostavljanjem družinskega življenja (prav tam: 121).

V idealnem primeru imata oba spola uravnotežene življenjske sfere, kot so plačano delo, skrb za otroke in druge, gospodinjska opravila, pa tudi prosti čas in družabno življenje. Ljudje, ki porabijo približno enako časa v vseh sferah, po navadi uspešno obvladujejo časovne pritiske.

Naloga države je omogočanje uravnoteženja plačanega dela in skrbi za otroke, spodbujanje enakopravnosti med spoloma in večje vpletenosti očetov v skrb za otroke. Politike se ne smejo osredotočiti samo na lajšanje finančnih bremen (otroški dodatki, olajšave, subvencije), ampak tudi na spreminjanje institucij, delovnih mest, da bojo starši imeli več časa za otroke (nove podjetniške oblike, delo s krajšim delovnim časom, fleksibilnejše oblike zaposlovanja, družinski servisi itn.) (prav tam: 122–123).

Strban in Kresal (2014) nam povesta, da je pravni položaj otrok in družine odvisen od ukrepov v družbi in državi, v kateri prebivajo. Družinski prejemki so se uveljavili v začetku 20. stoletja v Franciji in Belgiji. V tridesetih letih je dolžnost zagotavljanja prejemkov prevzela država. Namen je bil izboljšati položaj družin.

Ukrepi v korist otrok in družine segajo na več pravnih področij: delovno pravo (odsotnost staršev), družinsko pravo (razmerja med otroki in starši), šolsko pravo, davčno pravo (olajšave za družinske člane), pravo socialne varnosti (socialna zavarovanja, pomoči in družinski prejemki). V sistemu socialne varnosti se dajatve zagotavljajo v obliki storitev in stvari, denarnih dajatev iz socialnega zavarovanja,

socialnih pomoči in družinskih prejemkov ter tudi drugih socialnih ugodnosti (subvencije vrtcev, prehrane, prevoz šolarjev itn.).

Starši so upravičeni do posameznih dajatev zaradi rojstva, nege, vzgoje in izobraževanja otroka. Tudi pri nastanku socialnega primera materinstva obstajata začasna nezmožnost za opravljanje dela, potreba po zdravstvenih storitvah in stvareh ter potreba po nadomestilu izpadlega dohodka. Za zdravstvene storitve in stvari se zagotavljajo pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Denarne dajatve, ki nadomeščajo izpadli dohodek pri materinstvu, se v naši ureditvi zagotavlja iz zavarovanja za starševsko varstvo. Določene pravice pa so razložene tudi v Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR-1). Starši, ki niso delovno aktivni, ne morejo pridobiti pravic iz starševskega varstva, zato se zagotavljajo pravice iz sistema družinskih prejemkov (npr. starševski dodatek).

Namen sistema socialne varnosti je nadomeščanje izpadlega dohodka zaradi starševstva, pa tudi pokrivanje povečanih stroškov družine zaradi preživljanja, nege, varstva, vzgoje in izobraževanja otrok.

Prvi Zakon o družinskih prejemkih pri nas je bil sprejet leta 1993 in je bil večkrat dopolnjen in spremenjen. Večje spremembe so se zgodile leta 2001 (Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP) in leta 2014 (ZSDP-1). Iz zadnje spremembe se je za polno uveljavljanje nekaterih pravic predpisalo določeno prehodno obdobje (očetovski dopust, višina nadomestila in družinski prejemki), ki se je izteklo januarja 2018 (po Strban in Kresal, 2014: 15–18).

V nadaljevanju bom predstavila kratek pregled mednarodne socialne varnosti in starševsko ter družinsko varstvo v Sloveniji, kot nam ga predstavljata Strban in Kresal (2014), saj se mi zdi dobra osnova za razumevanje starševske in družinske zakonodaje.

1.2.1 Mednarodna ureditev socialne varnosti

Na področje Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (v nadaljevanju dela ZSDP-1) posegajo številni mednarodni viri in pravo Evropske unije. Mednarodne konvencije (ki jih je Slovenija ratificirala) in pravo Evropske unije

vzpostavljajo zavezujoč pravni okvir in zavezujoče minimalne pravne standarde na tem področju.

Mednarodna organizacija dela (MOD) namenja pozornost vprašanjem o starševstvu in varstvu delavk in delavcev z družinskimi obveznostmi. Najpomembnejši sta Konvencija št. 183 o varstvu materinstva iz leta 2000 in Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti iz leta 1952. Pomembni sta tudi Konvencija št. 156 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju ter Konvencija št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih.

Konvencija št. 183 se uporablja za vse zaposlene ženske. Ureja varovanje zdravja v času nosečnosti in dojenja, materinski dopust (najmanj 14 tednov), dopust zaradi bolezni ali zapletov, denarne dajatve (nadomestilo v času dopusta), varstvo zaposlitve in nediskriminacije in odmor za dojenje.

Konvencija št. 102 loči med socialnima primeroma materinstva in družine. Primer materinstva ureja v osmem delu in obsega nosečnost in porod, dajatve v naravi in denarju. V sedmem delu ureja socialno tveganje povečanih stroškov zaradi družine (po Strban in Kresal, 2014: 18–23).

Dokumenta Sveta Evrope, ki sta pomembna, sta Evropska socialna listina in Evropski kodeks o socialni varnosti.

V Evropski socialni listini so pomembni 8. člen o pravici zaposlenih žensk do varstva materinstva, 12. člen o pravici do socialne varnosti, 16. člen o pravici družine do socialnega, pravnega in ekonomskega varstva, 17. člen o pravici otrok in mladostnikov do socialnega, pravnega in ekonomskega varstva, 20. člen o pravici do enakih možnosti in enakega obravnavanja brez diskriminacije na podlagi spola in 27. člen o pravici delavcev z družinskimi obveznostmi do enakih možnosti in enakega obravnavanja.

Evropski kodeks o socialni varnosti pa določa nekoliko višje standarde v primerjavi s Konvencijo št. 102 MOD (prav tam: 23–27).

Evropska unija zagotavlja določene pravice že v določbah ustanovitvenih aktov, pomembni pa so tudi instrumenti sekundarnega prava:

- direktiva 92/85/EGS o varstvu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo: vprašanja v zvezi z oblikovanjem in izvajanjem ukrepov za varnost in zdravje nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, varstvo pred opravljanjem nevarnih in škodljivih del, pred nočnim delom, zdravniški pregledi, materinski dopust, varstvo pred odpovedjo med nosečnostjo in dopustom, nadomestilo v času dopusta in drugo;
- direktiva 2010/18/EU o starševskem dopustu: minimalne zahteve glede starševskega dopusta kot pomembnega dejavnika usklajevanja poklicnih in družinskih obveznosti in uveljavljanje načela enakosti med moškimi in ženskami, poudarja potrebo po upoštevanju družinske raznovrstnosti in spodbujanje moških pri prevzemanju enakega deleža družinskih obveznosti;
- direktiva 2006/54/ES o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu;
- direktiva 2010/41/EU o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost;
- uredba 883/2004/ES o koordinaciji sistemov socialne varnosti.

Uredba je zavezujoča v celoti in neposredno uporabljiva v vseh državah članicah Evropske unije. Poenoti se le tisti del prava socialne varnosti, ki ureja uporabo prava v situacijah s tujim elementom. Uredba loči koordinacijo dajatev v primeru materinstva in družinskih prejemkov. Dajatve ob materinstvu oziroma očetovstvu so individualne in namenjene posamezniku in ne družini. Potrebne zdravstvene storitve se izvajajo v državi prebivanja, na račun nosilca v državi zavarovanja in z uporabo evropske kartice zdravstvenega zavarovanja. Dajatve ob družinskih prejemkih so lahko raznovrstne. Starši lahko delajo in živijo v različnih državah, kjer so prejemki drugače določeni. Zagotavljajo se v naravi ali denarju in so namenjeni družini. Velja, da je oseba upravičena do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države članice, tudi za družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi. Če obstaja upravičenje v dveh državah članicah, veljajo posebna pravila o preprečevanju prekrivanja družinskih prejemkov (prav tam: 27–38).

1.2.2 Socialna varnost v Sloveniji

V Ustavi Republike Slovenije (URS) je pravica do socialne varnosti določena kot temeljna človekova pravica. Socialna varnost je zagotovljena vsem upravičencem ne glede na njihove osebne okoliščine, zagotovljeno pa mora biti tudi sodno varstvo.

Pravica do socialne varnosti se uresničuje preko socialnega zavarovanja. Država ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in druga socialna zavarovanja. Med slednje spadata tudi zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za brezposelnost. Ustava dopolnjuje pravico do socialne varnosti tudi s pravico do zdravstvenega varstva (npr. ob porodu).

Sistem družinskih prejemkov je pomembna ustavna določba o dolžnosti države, da varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino. Njegove naloge so tudi spodbude družinam in zmanjševanje stroškov družinskega življenja.

Zavarovanje za starševsko varstvo je tesno povezano tudi s položajem in pravicami zaposlenih. Zaposleni starši imajo pravico do odsotnosti z dela in druge pravice, povezane s starševstvom, da jim je zagotovljeno ustrezno varstvo na področju dela. Cilj in namen ustavno utemeljenega posebnega varstva zaposlenih staršev je omogočiti staršem usklajevanje njihove poklicne in starševske vloge (prav tam: 38-47).

1.2.2.1 Starševsko in družinsko varstvo v Sloveniji

1.2.2.1.1 Zavarovanje za starševsko varstvo

Je socialno zavarovanje, ki deluje po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Solidarnost je lahko horizontalna (med osebami brez otrok in družinami), vertikalna (med osebami z višjimi in nižjimi dohodki) in medgeneracijska (prispevke plačujejo vse generacije). Socialno tveganje za starševsko varstvo je rojstvo otroka, kar pa za razliko od drugih ni neodvisno od volje zavarovanca.

Zavarovanje za starševsko varstvo oblikuje pravno razmerje med zavarovanci in nosilcem zavarovanja. Med zavarovance spadajo vse osebe, ki so aktivno vključene v družbo (zaposleni, samozaposleni) in prejemniki nekaterih socialnih dajatev

(prejemniki denarnega nadomestila iz zavarovanja za brezposelnost in obveznega zdravstvenega zavarovanja); tudi starši, ki prejema starševsko nadomestilo in niso zavarovani na drugi podlagi. Gre za zavarovance, ki nimajo pravice do starševskega dopusta, imajo pa pravico do nadomestila zaradi zadostne gostote zavarovanja (vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih). V zavarovanje so vključeni tudi starši, ki delajo krajši delovni čas, osebe, ki imajo pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek, in osebe, ki se udeležujejo poklicne rehabilitacije.

Nosilec socialnega varstva je država in regionalni centri za socialno delo. Zavarovanci in njihovi delodajalci so dolžni plačevati prispevke, ki se stekajo v državni proračun, iz katerega se zagotavlja izplačilo večine dajatev (prav tam).

Pravice iz starševskega varstva

1. Pravica do dopusta

Izraz porodniški dopust izginja iz slovenske ureditve. ZSDP-1 (2014) spreminja imena, tako da je porodniški dopust sedaj materinski, očetovski dopust ostaja enak, dopust za nego in varstvo otroka pa je sedaj starševski dopust (prav tam: 47).

5. člen ZSDP-1 določa: »Dopust je pravica do odsotnosti z dela zaradi poroda oziroma nege in varstva otroka po tem zakonu, ki vključuje materinski dopust, očetovski dopust in starševski dopust.«

Dopust zaposlenim ženskam omogoča, da se pripravijo na porod in so odsotne z dela zaradi nege in varstva otroka v najzgodnejšem obdobju. Prav tako pa omogoča staršem, da so še določeni čas odsotni z dela zaradi varstva in nege otroka.

»Zaposlenim staršem je potrebno omogočiti spodbudno, družinam prijazno ureditev, ki ustreza njihovim potrebam ter upošteva vedno večjo raznovrstnost družin in zaposlitvenih oblik, prav tako pa tudi značilnosti delovnega procesa in potrebe delodajalcev.« (prav tam: 49).

Vloga očeta v družini se spreminja, vendar v praksi še vedno ženske prevzemajo večji delež družinskih obveznosti. Tradicionalna razmerja v vlogah med spoloma se spreminjajo počasi, zato je področje usklajevanja dela in družine neločljivo

povezano tudi s problematiko enakega obravnavanja moških in žensk in prepovedjo diskriminacije na podlagi spola.

a) Materinski dopust, urejen v ZSDP-1 od 19. do 24. člena. Materinski dopust traja 105 koledarskih dni. Upravičenka je mati, v izrednih primerih tudi drugi (npr. če mati umre, če trajno ali začasno ni sposobna skrbeti za otroka, če je mati mladoletna). Materinski dopust nastopi 28 dni pred predvidenim datumom poroda, preostalih 77 dni pa porabi po porodu. Izrabi se ga lahko le s popolno odsotnostjo z dela in v strnjenem nizu.

b) Očetovski dopust, urejen v ZSDP-1 od 25. do 28. člena. Upravičenec je oče otroka. Je individualna, neprenosljiva pravica. Trajanje je določeno na 30 koledarskih dni: 15 dni izrabi do dopolnjenega šestega meseca otrokove starosti v obliki polne ali delne odsotnosti z dela, 15 dni izrabi po izteku starševskega dopusta za otroka, najdlje pa do končanega otrokovega prvega razreda osnovne šole v obliki polne ali delne odsotnosti z dela. Ob upoštevanju raznovrstnosti družinskih razmerij ima pravico do očetovskega dopusta materin zakonec, materin zunajzakonski partner ali partner oziroma partnerka v registrirani istospolni partnerski skupnosti.

c) Starševski dopust, urejen v ZSDP-1 od 29. do 39. člena. Vsak od staršev ima pravico do starševskega dopusta v trajanju 130 koledarskih dni; mati lahko prenese na očeta 100 dni, 30 dni je neprenosljivih, medtem ko lahko oče prenese na mater vseh 130 dni. Starševski dopust se v določenih primerih podaljša (podaljšanja se seštevajo): ob rojstvu ali posvojitvi dvojčkov 90 dni; ob rojstvu ali posvojitvi več hkratno živorojenih otrok 90 dni za vsakega; ob rojstvu nedonošenčka toliko dodatnih dni, kot je bila nosečnost krajša od 260 dni; ob rojstvu otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, 90 dni; če ob rojstvu otroka starša že varujeta in vzgajata najmanj dva otroka do končanega prvega razreda (30 dni za dva, 60 dni za tri in 90 dni za več otrok). Starševski dopust sledi neposredno po materinskem dopustu, kadar pa ni nihče upravičen do materinskega dopusta, se začne po 77. dnevu starosti otroka. Izrabi se lahko v obliki polne ali delne odsotnosti z dela. ZSDP-1 omogoča možnost izrabe 75 dni tudi pozneje, najkasneje do končanega prvega razreda otroka. Ta se lahko izrabi največ dvakrat letno po najmanj 15 dni. Starša lahko dopust izrabljata kombinirano ob delni odsotnosti z dela, ne moreta pa ga hkrati izrabljati v obliki polne odsotnosti. Starša se dogovorita o izrabi dopusta vsaj

30 dni pred potekom materinskega dopusta, če pa se ne moreta dogovoriti, odloča center za socialno delo (prav tam: 47–56).

2. Pravica do nadomestila

V času odsotnosti z dela zaradi priprave na porod, poroda samega in nege ter varstva otroka zavarovana oseba določeno obdobje ni zmožna pridobivati dohodka ali iskati zaposlitve. Kljub začasnemu izpadu dohodka je treba staršem zagotoviti ohranitev določene življenjske ravni in preprečiti, da bi se zaradi rojstva otroka znašli pod pragom revščine. Temu je namenjena pravica do nadomestila. Pravico lahko uveljavljajo osebe, ki imajo pravico do dopusta in so bile vsaj en dan pred nastopom dopusta zavarovane, in osebe, ki nimajo pravice do dopusta, če so bile zavarovane vsaj eno leto v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice.

Višina nadomestila se določi kot odstotek odmerne osnove. Osnova za izračun je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v strnjenih 12 mesecih. Če so prispevki obračunani za krajše obdobje, je osnova za manjkajoče mesece 55 odstotkov minimalne plače.

Višina nadomestila za polno odsotnost z dela znaša 100 odstotkov osnove, pri delni odsotnosti pa sorazmerni del. Višina je navzgor (ne višja od 2,5-kratnika povprečne mesečne plače v državi) in navzdol (ne nižja od 55 odstotkov minimalne plače v državi) omejena.

Višina osnove in nadomestila se usklajuje z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (ZUTPG) in Zakonom za uravnoteženje javnih financ (ZUJF).

Trajanje nadomestila je vezano na trajanje pravice do dopusta. Glede očetovskega dopusta je veljal prehodni čas, kjer so skrajšali očetovski dopust z 90 na 30 dni, vendar se celotnih 30 dni zagotavlja pravica do nadomestila z letom 2018. V prehodnem obdobju je bilo nadomestilo zagotovljeno le prvih 15 dni dopusta, preostale dneve pa so bili plačani le prispevki od sorazmernega dela minimalne plače. V Sloveniji se je postopno uveljavil plačan celoten očetovski dopust, s tem pa je država zagotovila enako obravnavanje očetov iz različnih družin.

Nadomestilo v času odmora za dojenje povsem na novo ureja ZSDP-1 (49. člen). Določa, da materi, zaposleni za polni delovni čas, pripada v času odmora za dojenje

nadomestilo do devetega meseca otrokove starosti (za eno uro na dan v višini določenega minimalnega zneska). Po devetem mesecu in do 18. meseca pa ji pripada le plačilo prispevkov za socialno varnost v določeni sorazmerni višini (prav tam: 56–63).

3. Pravica do krajšega delovnega časa in plačila prispevkov

Delo s krajšim delovnim časom se obravnava kot eden izmed ukrepov za lažje usklajevanje poklicnih in družinskih obveznosti. Po eni strani starši pridobijo več časa za varstvo in nego otroka, po drugi pa sorazmerno nižje prihodke.

Eden od staršev, ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti, ima pravico delati krajši delovni čas. Prav tako ima to pravico starš, ki ima dva ali več otrok, do končanega prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka. Izjema je starš, ki neguje in varuje otroka, ki je zmerno ali težje gibalno oviran ali z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju. Ta ima pravico podaljšati čas do 18. leta starosti otroka.

Samozaposleni si na podlagi svoje dejavnosti plačujejo prispevke za najmanj 20 ur na teden. Delavec mora o svoji nameri delodajalca obvestiti vsaj 30 dni pred nastopom krajšega delovnega časa. Krajši delovni čas mora obsegati vsaj polovično tedensko delovno obveznost.

Za čas opravljanja dela ima delavec pravico do plače svojega delodajalca. V preostalem delu pa nima pravice do nadomestila, temveč mu država plačuje le prispevke za socialna zavarovanja od sorazmernega dela minimalne plače. V primeru, ko lahko starš pri štirih ali več otrocih zapusti trg dela, ima pravico do plačila prispevkov od celotne minimalne plače (prav tam: 63–68).

1.2.2.1.2 Družinski prejemki

Družinski prejemki se zagotavljajo ob nastanku socialnega primera starševstva in preprečujejo revščino. Namen je pokritje povečanih stroškov družine zaradi preživljanja, nege, varstva, vzgoje in izobraževanja otrok. Lahko so univerzalni, namenjeni vsem otrokom, ali pa selektivni, namenjeni zgolj določenim skupinam otrok. Pri izplačevanju se upoštevajo merila, kot so starost, število otrok, sestava in premoženjsko stanje družine. Zagotavljajo se do otrokove polnoletnosti, lahko pa tudi dlje. Lahko so enkratna dajatev ali periodična dajatev. Upravičenec do

družinskih prejemkov sklene enostransko socialnopravno razmerje, kar pomeni, da ni upravičen zagotavljati sredstva za zagotovitev dajatev (prispevki).

Razdelijo se na tri dele:

- prejemki, ki se zagotavljajo ob rojstvu otroka (starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka);
- prejemki, namenjeni preživljanju, vzgoji in izobraževanju otroka (otroški dodatek, dodatek za veliko družino);
- prejemki, namenjeni otroku, ki potrebuje posebno nego (dodatek za nego otroka, delno plačilo za izgubljen dohodek).

1. Starševski dodatek

Urejen je v ZSDP-1 od 63. do 67. člena.

Starševski dodatek je pomoč staršem, ki negujejo in varujejo otroka, kadar po rojstvu otroka niso upravičeni do nadomestila iz sistema zavarovanja za starševsko varstvo. Določen je v enotnem fiksnem znesku in se izplačuje mesečno 365 dni od rojstva otroka. Pogoji za trajanje dodatka so enaki kot pri nadomestilu za matere in starše. Pravica ne pripada, če mati, oče ali druga oseba prejema nadomestilo plač, če prejema plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok ali če prejema delno plačilo za izgubljen dohodek.

2. Pomoč ob rojstvu otroka

Urejena je v ZSDP-1 v 68. in 69. členu.

Pomoč je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu za novorojenca. ZSDP-1 določa pomoč v enotni fiksni višini. Pravico imata mati ali oče s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji. Dajatev je namenjena vsem, torej univerzalna, kar začne veljati leta 2018.

3. Otroški dodatek

Urejen je v ZSDP-1 od 70. do 76. člena.

Otroški dodatek je dopolnilni prejemek staršev, namenjen preživljanju, vzgoji in izobraževanju otroka oziroma otrok. Najprej je bil uveden kot univerzalni dodatek, namenjen vsem družinam z otroki. Danes je selektiven in ga dobijo družine z nižjimi dohodki. Poleg ZSDP-1 je tu treba upoštevati tudi Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Pravico do otroškega dodatka ima eden od staršev, ki

skrbi za otroka. Pogoj je dosežena raven dohodka na družinskega člana, stalno prebivališče otroka v Republiki Sloveniji in da otrok ni starejši od 18 let.

Dohodek na družinskega člana ne sme presegati 99 odstotkov povprečne plače v državi v prejšnjem koledarskem letu. V času gospodarske recesije je cenzus zmanjšan na 64 odstotkov povprečne plače. V letu 2018 bo ponovno urejen otroški dodatek za dva višja razreda, ki sta bila začasno ukinjena.

Na otroški dodatek vpliva tudi število otrok, saj je z vsakim otrokom nekoliko višji. Prav tako vplivajo starost otrok (dijak dobi več), struktura družine (enostarševske dobijo 30 odstotkov več), predšolski otroci (20 odstotkov več).

4. Dodatek za veliko družino

Urejen je v ZSDP-1 v 77. in 78. členu.

Dodatek za veliko družino je letni prejemek, namenjen družinam s tremi ali več otroki, starimi do 18 let. V času recesije je selektiven, in sicer dohodek družine ne sme presegati 64 odstotkov povprečne plače na družinskega člana. Pogoj je, da ima vsaj eden od staršev in otroci skupno prebivališče v Republiki Sloveniji.

V drugem in tretjem odstavku 77. člena je višina razdeljena na 395 evrov za velike družine s tremi otroki in 480 evrov za velike družine s štirimi ali več otroki.

5. Dodatek za nego otroka

Urejen je v ZSDP-1 od 79. do 82. člena.

To je denarni dodatek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, namenjen pa je pokritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina. Določen je v dveh višinah, v osnovnem znesku (100 evrov mesečno) in višjem znesku (za otroke s posebno zahtevnimi ovirami, 200 evrov mesečno). Pravico ima eden od staršev, ki skrbi za otroka in živi v Republiki Sloveniji. Uveljavlja se na podlagi mnenja zdravniške komisije. Pravica se zagotavlja, dokler otrok potrebuje posebno nego, vendar najdlje do 18. leta.

6. Delno plačilo za izgubljen dohodek

Urejeno v ZSDP-1 od 83. do 86. člena.

Delno plačilo je osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev, kadar zapusti trg dela ali dela krajši delovni čas zaradi nege in varstva otroka s posebej zahtevnimi

ovirami. Višina je določena v fiksnem znesku (734,15 evra) in se izplačuje mesečno. Pravico ima starš, ki živi v Republiki Sloveniji, na podlagi mnenja zdravniške komisije. Traja lahko največ do otrokove polnoletnosti (prav tam: 68–77).

Pravice iz ZSDP-1 se uveljavljajo z vlogo zavarovanca na centru za socialno delo (praviloma tam, kjer ima mati prijavljeno stalno prebivališče).

Nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo se izplačujejo v denarju neposredno iz Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Družinske prejemke pa lahko center za socialno delo zagotovi tudi v naravi, če vidi po tem potrebo (prav tam: 78).

1.2.3 Najopaznejše spremembe starševskega in družinskega varstva

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je na svoji spletni strani objavilo, da s 17. 3. 2018 začne veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Novela zakona prinaša nekaj pomembnih novosti, med drugim je pomoč ob rojstvu otroka spet univerzalna pravica, uvaja se nova pravica za velike družine in invalide do pomoči pri nakupu vinjete, pravica do starševskega dopusta pa se širi tudi na posvojitelje otroka, ki je že končal prvi razred osnovne šole.

1. POMOČ OB ROJSTVU OTROKA

Za vse otroke, rojene od vključno 1. 1. 2018, je pravica do pomoči ob rojstvu otroka ponovno univerzalna in ni vezana na materialni položaj družine. Vlagatelji, ki jim je bila po dosedanji ureditvi pravica do pomoči ob rojstvu otroka zavrnjena zaradi preseganja cenusa, in tisti, ki vloge še niso vložili, otrok pa je rojen od vključno 1. 1. 2018 do uveljavitve zakona (17. 3. 2018), imajo možnost uveljavljati pravico še največ 60 dni po uveljavitvi novele zakona.

2. POMOČ PRI NAKUPU VINJETE

Eden od staršev ali druga oseba, ki ima v lasti ali uporabi vozilo, ki se v skladu s predpisom, ki ureja cestninske ceste in cestnine, razvršča v drugi cestninski razred B, in je ob zadnji še veljavni registraciji vozila v skladu z zakonom, ki ureja letno dajatev za uporabo vozil v cestnem prometu, uveljavil pravico do 50-odstotnega

znižanja letne dajatve za velike družine za to vozilo, je v primeru nakupa letne vinjete za to vozilo v posameznem letu upravičen do enkratne pomoči v višini razlike nad ceno letne vinjete, ki je v predpisu, ki ureja cestninske ceste in cestnine, določena za drugi cestninski razred A.

Vlogi za uveljavljanje pomoči pri nakupu letne vinjete je treba priložiti kopijo računa o nakupu letne vinjete za vozilo drugega cestninskega razreda B. Do ureditve v področnem predpisu se novi 78.a člen zakona smiselno uporablja tudi za invalide in invalidske organizacije, ki v skladu z zakonom, ki ureja letno dajatev za uporabo vozil v cestnem prometu, uveljavljajo pravico do oprostitve plačila letne dajatve.

3. DELNO PLAČILO ZA IZGUBLJENI DOHODEK

Do delnega plačila je upravičen tudi zakonec ali zunajzakonski partner, kadar dejansko neguje in varuje otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, če te pravice ne koristi mati oziroma oče otroka in izpolnjuje druge s tem zakonom predpisane pogoje.

Pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek se ne ukine, če je otrok zaradi zdravljenja v zavodu ali zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo.

Eden od staršev je upravičen do sorazmernega dela delnega plačila za izgubljeni dohodek, če je otrok vsaj 90 dni bival doma in so starši dejansko skrbeli zanj v zadnjem letu pred vložitvijo vloge. Upravičence se zavaruje za deset ur tedensko in prejemajo četrtno zneska delnega plačila za obdobje enega leta.

4. STARŠEVSKI DOPUST ZA POSVOJITELJE

Do starševskega dopusta v trajanju 30 koledarskih dni v strnjenem nizu so upravičeni tudi posvojitelji otroka, ki je že končal prvi razred osnovne šole in je mlajši od 15 let. Nastopijo ga najpozneje 15 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve ali po izvedeni posvojitvi.

5. OTROŠKI DODATEK

Do povečanja otroškega dodatka za 20 odstotkov zaradi nevklučenosti v vrtec so upravičeni zgolj starši otrok, mlajših od štirih let.

6. OČETOVSKI DOPUST

Za očete otrok, rojenih od 1. 5. 2018 dalje, bo veljal drugačen način izrabe očetovskega dopusta, ki je enostavnejši, preglednejši in fleksibilnejši, pri čemer

trajanje očetovskega dopusta in višina nadomestila ostajata nespremenjena. Očetje bodo lahko izrabili vseh 30 dni očetovskega dopusta skupaj, pri čemer morajo najmanj 15 dni izrabiti kadarkoli od rojstva otroka do najkasneje en mesec po poteku starševskega dopusta v strnjenem nizu, preostanek pa do končanega prvega razreda osnovne šole (po Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2018).

7. URADNA DOLŽNOST ZA PRIDOBIVANJE PODATKOV

Delodajalcem za osebe, ki odhajajo na materinski, očetovski oziroma starševski dopust, ne bo več treba izpolnjevati podatkov o zaposlitvi in plači na obrazcu priloga S-1. Te podatke bodo namreč centri za socialno delo pridobili po uradni dolžnosti (uveljavljanje pravic (b.d.), 2018).

1.3 SOCIALNO DELO IN DRUŽINSKA POLITIKA

Socialno delo temelji na konceptu pomoči. Teorije pomoči so se skozi zgodovino spreminjale, redefinirale. O'Hanlon (V: Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina 2011: 11) pravi, da je »prvi val temeljil na patologiji. Drugi val je usmerjen v problem in reševanje problema. Tretji val je usmerjen na rešitev in iskanje rešitev«. Četrty val pa prej naštetih avtorji opišejo kot postmodernizem, ki v ospredje postavlja odnos in proces med udeleženi v procesih pomoči. Razvila sta se dva socialnodelovna koncepta: delovni odnos in izviren delovni načrt pomoči.

Delovni odnos med socialnimi delavci in sogovorniki je sestavljen iz dogovora o sodelovanju, instrumentalne definicije problema (Lussi 1991) in soustvarjanja rešitev ter osebnega vodenja (Bouwkamp, Vries 1995). Četrty val pa nam prinese še štiri pomembne koncepte: ravnanje po etiki udeležnosti (Hoffman 1994), ravnanje iz perspektive moči (Saleebey 1997), znanje za ravnanje (Rosenfeld 1993) in ravnanje s sedanostjo (Andersen 1994) (prav tam). Izviren delovni projekt pomoči soustvarimo v delovnem odnosu pomoči, kjer soustvarjene rešitve prevajamo v dejanja, konkretne korake (prav tam).

Socialno delo z družino zajame vse temeljne metode socialnega dela: delo s posameznikom, delo s skupino in delo s skupnostjo (Milošević Arnold in Poštrak, 2003: 100). Constable in Lee (2004: 34) poudarjata, da je delo z družinami v primerjavi z delom s posameznikom kompleksnejše; socialni delavec se mora pomikati od osebnih do odnosnih nalog z različnimi družinskimi člani znotraj posameznega pogovora in znotraj celotnega procesa, vedno znotraj konteksta družine kot mreže odnosov in odnosnih nalog, ki potekajo v tej realnosti. V odnosu do uporabnikov mora, po Madsenu (2007), le-ta biti spoštljiv in dogovoren zaveznik, človeku, ki je strokovnjak iz izkušenj.

Avtorica Čačinovič Vogrinčičeva (2006: 27) pravi, da je »predmet socialnega dela z družino pomoč (opora, podpora) družini pri reševanju kompleksnih psihosocialnih problemov. Delovni odnos zagotavlja instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev, pri čemer proces sodelovanja mobilizira moč same družine. Socialno delo z družino opišemo kot izviren delovni projekt sodelovanja, ki ga soustvarimo na sporazumevanju, dogovarjanju in skupnem oblikovanju rešitev, da bi udeleženi v problemu postali udeleženi v rešitvi. [...] Družino nagovarjamo hkrati

na dveh ravneh. Prva je raven mobilizacije, raven dela, raven oblikovanja rešitev znotraj koncepta instrumentalne definicije problema in soustvarjanja rešitev. Na drugi ravni nagovarjamo družinsko dinamiko: socialni delavec se odzove na to, kako v družini ravna drug z drugim. Tema delovnega projekta niso samo rešitve in delež posameznega družinskega člana v njih, temveč nujno tudi to, kako načrtovane rešitve spreminjajo družinska pravila, vloge, kako prizadevajo posameznikovo potrebo po avtonomiji in povezanosti, kako posegajo v hierarhijo moči. Socialna delavka mora delati na obeh ravneh.«.

Socialni delavci in delavke se hkrati ukvarjajo s posamezniki, skupinami in družbo. Šugman Bohinc (V: Kodele in Mešl, 2016) temu pravi sodelovalni model socialnega dela z družino v skupnosti v družbi. Zato je pomembno, da sodelujejo pri težavah in pri iskanju rešitev na eni strani, jih poskušajo razložiti drugi strani in obratno. Socialno delo in politika se nenehno prepletata, saj večinoma delavci na centrih za socialno delo opravljajo uradne naloge na področju socialne varnosti. Delo strokovnega delavca je zahtevno, saj mora poznati svoje uradne dolžnosti, zakonodajo in hkrati znati to tudi razložiti naprej uporabnikom sistema.

Tako socialni delavec lahko družini nudi:

- pomoč za lažji prehod pri večjih življenjskih spremembah,
- svetovanje posamezniku, staršem in celotnim družinam,
- pomoč na domu (pomoč pri oskrbi ljudi, predvsem ljudem z ovirami in starejšim),
- pomoč za dom (urejanje odnosov med člani družine),
- socialni servis (po Vodovnik, 2009),
- zagovorništvo,
- pomoč z obrazci, birokracijo,
- informiranje idr.

Hkrati pa se mora socialni delavec politično udeleževati, da pomaga socialno šibkejšim, sodelovati z državo, sodelovati pri zakonodajnih procesih, multidisciplinarno sodelovati z drugimi strokami in predvsem se ne nehati učiti.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

Ena izmed večjih sprememb v življenju moškega je postati oče. Na magistrskem študiju se mi je zdel zanimiv pogled na očete in očetovanje, saj večinoma več vemo o mamah. Za ugotavljanje mnenja očetov o spremembah v družinskem in starševskem varstvu sem se odločila, ker sta do mene pristopila dva očeta z vprašanji o zakonodajnih spremembah. Zdelo se mi je, da na vprašanja ne znam dovolj dobro odgovoriti, zato sem se o odgovorih pozanimala.

Spremembe so del našega vsakdanjika. Vsi se spoprijemamo z njimi, nekateri bolj, drugi manj uspešno. Pri spremembah, ki so lahko usodnejše za naše življenje, pa nam lahko pomaga tudi socialna država. Eden takih primerov je tudi starševstvo, kjer nam država nudi pomoč z določenimi pravicami.

Sociološka definicija družine se usmerja na starševsko razmerje: je dvogeneracijska skupnost in družbena institucija, ki skrbi za otroke. Skrb za otroke je element, ki razlikuje družine od partnerskih zvez, zakonske zveze, gospodinjstva in sorodstva (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006). Družina v postmoderni se srečuje z veliko spremembami. Strokovnjaki jih delijo na spremembe oblik in kompozicije, poročne spremembe, rodnostne spremembe, širše societalne in demografske spremembe. Ena izmed vidnejših sprememb je tudi vloga očeta v družini. Aktivno očetovstvo je del novega očetovstva, kjer se očete aktivneje ukvarjajo z vzgojo otrok in družinskimi zadevami. Dejavniki, ki vplivajo na fenomen aktivnega očetovstva, so:

- družbeni kontekst: vrednote očetov,
- kulturne reprezentacije in ideologije,
- subjektivni dejavniki,
- stabilnost zaposlitve in zahteve v sferi dela (prav tam).

Družino in družinske člane v Sloveniji varuje sistem socialnega varstva. Iz njega so starši upravičeni do več pravic, ki jim pomagajo pri vzgoji novega člana oziroma članov in preventivi pred zdrsom v revščino zaradi sprememb v družini (kot je starševstvo) (Strban in Kresal, 2014). Socialna država družini zagotavlja varnost s pravicami v obliki dajatev, ki zagotovijo pomoč ob določenih življenjskih situacijah. Temeljna sistema sta sistem socialnih zavarovanj in sistem socialnega varstva. Iz

njiju starši pridobijo določene pravice (pravica do dopusta, otroški dodatek, dodatek za veliko družino itd.) (prav tam).

V letu 2018 se nam obeta več sprememb v starševskem in družinskem varstvu, predvsem pri očetovskem dopustu, pomoči ob rojstvu in dodatku za veliko družino. V magistrskem delu bi rada predstavila spremembe, ki so se dogajale oziroma se dogajajo, in preverila, kako se z njimi spoprijemajo očetje otrok. Zanimalo me bo predvsem, kako vidijo spremembe, kje dobijo informacije in kakšna je njihova vloga v družini. Z odgovori bi ugotovila, kje očetje še potrebujejo pomoč, na kaj morajo biti strokovni delavci pozorni, kje jim lahko pridemo naproti v prihodnosti in kakšne ugodnosti jim lahko še nudimo.

Z raziskavo želim odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kakšne spremembe so se zgodile glede starševskega in družinskega varstva od leta 2014?
2. Kako družinska politika vpliva na odločitev za otroka?
3. Kako starši, predvsem očetje, pridobivajo informacije glede sprememb v starševskem in družinskem varstvu?
4. Kako se s spremembami spoprijemajo očetje, ki so ali še bodo izkoristili pravice iz socialnega varstva?

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, kar pomeni, da je sestavljena iz »osnovnega izkustvenega gradiva, zbranega v raziskovalnem procesu, in besednih opisov, v katerih je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in operacij nad števili« (Mesec, 1997). Zanimale so me izkušnje očetov glede očetovstva in sprememb v zakonodaji starševskega varstva. Raziskava je poizvedovalna, saj je bil moj namen ugotoviti, kako se očetje spoprijemajo s spremembami in kakšna je njihova vloga v družini. Raziskavo lahko opredelim tudi kot empirično, ker sem zbirala novo, neposredno izkustveno gradivo s spraševanjem. Metoda za zbiranje podatkov že narejenih raziskav je bila obdelava sekundarnega gradiva.

3.2 Spremenljivke oziroma teme

Izbrane teme so:

- aktivno in novo očetovstvo,
- vloga očetov v družini,
- spremembe v starševskem in družinskem varstvu od leta 2014 naprej,
- spoprijemanje s spremembami.

3.3 Merski instrumenti in viri podatkov

Glavni vir podatkov v magistrskem delu so odprti intervjuju z očetmi. Podatke sem zbirala od januarja do marca 2018. Večino sem jih opravila osebno v Ljubljani, nekaj očetov pa sem prosila, če mi lahko samo odgovorijo na vprašanja, saj se nismo mogli dogovoriti za srečanje.

Pripravljenih sem imela pet večjih tem in pri vsaki temi nekaj podvprašanj:

- *predstavitev očeta* (vloga, vrednote, naloge in napake očeta),
- *družinska zakonodaja* (vplivanje na odločitve, spremljanje politike, koriščenje pravic, vpliv dela),
- *spremembe starševskega in družinskega varstva* (poznavanje sprememb, spoprijemanje s spremembami),
- *informacijski kanali* (informacije, obrazci, pomoč),
- *izboljšave* (predlogi).

Očete sem prosila, da mi odprto odgovorijo na vprašanja, postavljala pa sem jim tudi podvprašanja.

Na začetku sem jih povprašala tudi o socialnoekonomskem statusu, torej o njihovi starosti, izobrazbi, številu in starosti otrok ter zakonskem stanu. S tem sem želela postaviti nek širši okvir, kakšne izkušnje imajo očetje. Vsi so bili iz Ljubljane ali okolice, saj od tu prihajam tudi sama in poznam največ ljudi iz tega okoliša.

3.4 Populacija in vzorčenje

Populacija so vsi očetje, ki so izkoristili socialne pravice iz socialnega in družinskega varstva od leta 2014 naprej.

Vzorec je bil neslučajnostni in priložnostni – tisti, ki je želel sodelovati po poznanstvih in metodi snežne kepe. Najprej sem pristopila do očetov, s katerimi sem vzpostavila prvi stik, nato pa sem ju prosila, da me napotita do drugih, ki jih poznata. Vzorec so bili pogovori s šestimi očeti.

3.5 Zbiranje podatkov

Najprej sem se pogovorila z očetoma, ki sta me kontaktirala glede zakonodajnih sprememb. Nato sem ju prosila, če me lahko napotita tudi do drugih očetov, ki jih poznata in bi želeli z menoj opraviti pogovor. Dogovorili smo se, da jima pripravim kratek opis pravic, ki jima pripadajo iz starševskega in družinskega varstva. Ta opis sem kasneje razdelila tudi vsem očetom, s katerimi sem se pogovarjala.

Pripravljena sem imela vprašanja o izbranih temah in očete prosila, naj mi nanje odgovorijo. Dala sem jim možnost, da prosto govorijo o temi, hkrati pa sem zastavljala še podvprašanja. Pogovore sem napisala isti dan, ko so bili opravljeni, po spominu. Na koncu sem se pogovarjala s šestimi očeti.

3.6 Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem analizirala kvalitativno, s pomočjo kodiranja intervjujev. Najprej sem intervjuje prepisala po spominu in si označila pomembne izjave na naslednji način:

Za kakšnega očeta se imate?

(C5) Imam se za dobrega očeta./

Kaj vam to pomeni?

(C6) Zelo pomembno mi je, da sem dober oče,/ saj (C7) želim mojemu otroku nuditi to, za kar sem bil sam prikrajšan./ (izjave 5, 6 in 7 iz pogovora C).

Nato sem si pomagala s tabelo, izjave razširila v pojme in razdelila na kategorije, te pa sem povezala v miselni vzorec za lažji pregled. Uporabila sem naslednji način:

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
C25	Odkar sva z ženo začela razmišljati o otroku kar precej	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
C26	Največ informacij dobim preko interneta	Informacije	Informacijski kanali
C27	Socialnih omrežij	Informacije	Informacijski kanali

(Izjave 25, 26 in 27 iz pogovora C)

To mi je dalo večji pregled nad temami, ki so se mi zdele pomembne. Rezultate sem primerjala tudi z ugotovitvami obstoječih raziskav. Metoda za zbiranje podatkov že narejenih raziskav je obdelava sekundarnega gradiva.

4. REZULTATI

Podatke sem analizirala kvalitativno, s pomočjo kodiranja. Analizo sem naredila tako, da sem najprej iz pogovorov izpostavila svoje enote kodiranja, ki sem jim določila skupne pojme, vse pojme pa sem kasneje povezala v kategorije. Na koncu sem prikazala odnose med kategorijami s pomočjo miselnega vzorca.

Intervjuje sem razdelila na pet večjih tem:

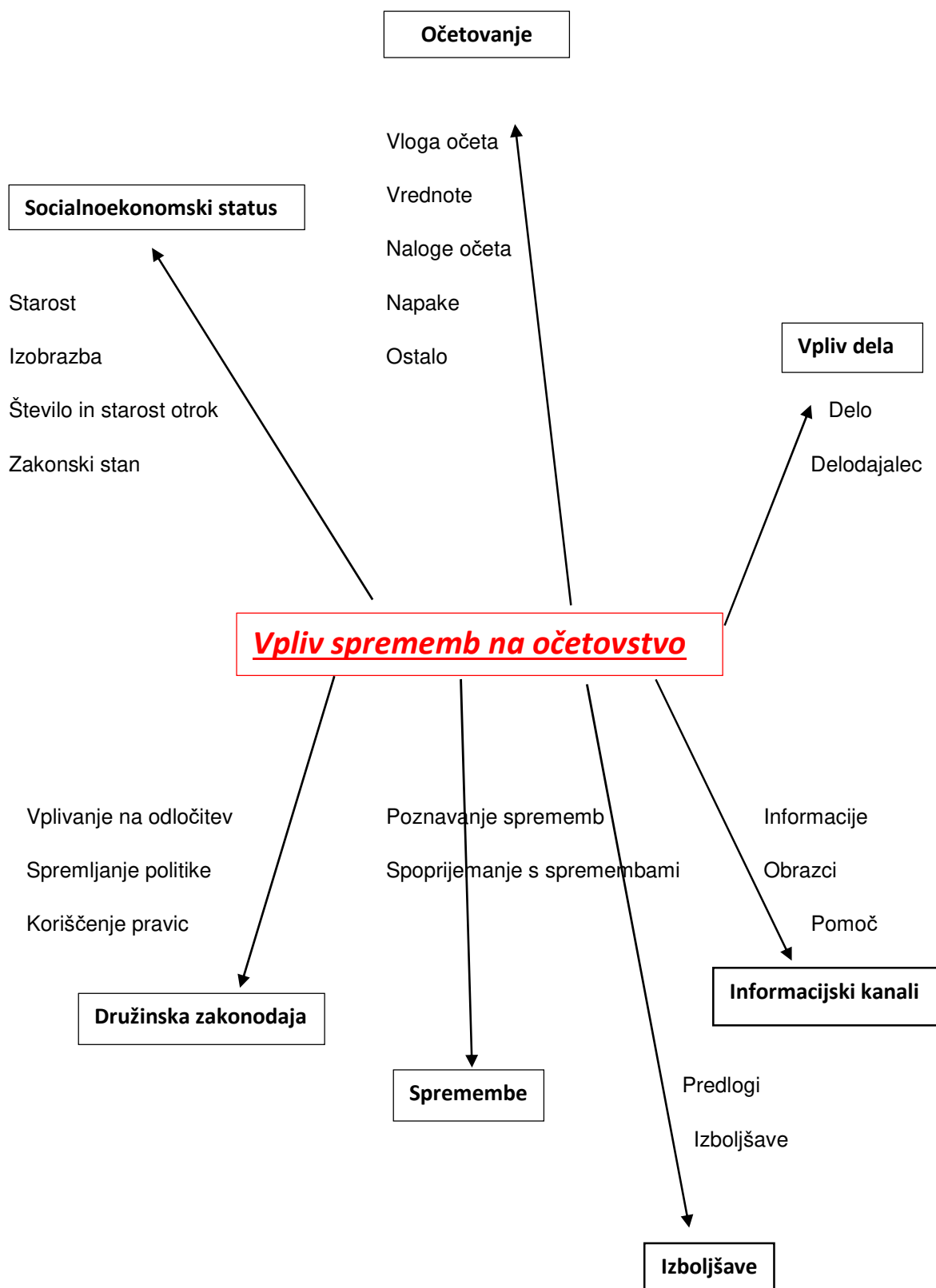
- predstavitev očetov,
- družinska politika in zakonodaja,
- spremembe starševskega in družinskega varstva,
- informacije,
- izboljšave.

Rezultate sem razdelila na sedem večjih tem, ki so se mi odprle v intervjujih. Pri predstavitvi očetov sta me zanimali dve temi, in sicer najprej socialnoekonomski status očetov, s katerim sem želela podati okvir, kakšni so očetvi, s katerimi sem se pogovarjala. Predvsem sem ugotavljala, koliko so stari, kakšno izobrazbo imajo, ali so zaposleni, koliko otrok imajo in njihova starost ter tudi očetov zakonski stan. Pri drugi temi, očetovanje, je šlo za opis njihovih očetovskih izkušenj. Zanimalo me je, kakšna je njihova vloga, kakšne vrednote imajo, kakšne naloge opravljajo, če opazijo pri sebi kakšne napake in kaj jim pomeni družina.

Pri družinski politiki in zakonodaji me je najprej zanimal njen vpliv na odločitev za otroka, koliko očetje sploh spremljajo politiko in ali koristijo pravice, ki jim pripadajo. Tema spremembe starševskega in družinskega varstva se je spet razdelila na dve podtemi, in sicer spremembe in vpliv dela. Pri spremembah me je zanimalo, koliko sploh vedo o njih in kako se z njimi spoprijemajo, pri vplivu dela pa o njihovem delu oziroma službi in delodajalcu.

Zanimalo me je tudi, kakšni so njihovi informacijski kanali, kjer so se mi odprle teme o tem, kje dobijo informacije, kako se znajdejo z obrazci in kje najdejo pomoč pri izpolnjevanju le-teh. Zadnja tema je bila o izboljšavah, kjer sem jih prosila za kakšen

predlog, kako bi lahko delali na tem področju tudi naprej. Strukturo miselnega vzorca prikazujem spodaj.

Rezultate sem razdelila na sedem večjih tem, ki jih skupaj s podtemami podrobneje prikazujem spodaj.

4.1 Socialnoekonomski status očetov

V intervjujih je sodelovalo šest očetov med 25. in 42. letom starosti. Večina jih je končala srednjo šolo, eden osnovno šolo, eden pa višjo šolo. Vsi očetje so poročeni ali pa imajo stalno partnerico oziroma so v izvenzakonski skupnosti.

Največja razlika se je pokazala pri številu in starosti otrok. Trije izmed očetov imajo po enega otroka; ti so stari od treh tednov do dveh let. En oče ima dva otroka, stara eno in štiri leta. En oče ima tri otroke, stare šest mesecev, šest in devet let. En oče pa ima štiri otroke, stare tri (dvojčka), štirinajst in sedemnajst let.

4.2 Očetovanje

4.2.1 Vloga očeta

Pri tej temi me je zanimalo, kako svojo vlogo vidijo očetje, za kakšnega očeta se imajo in kaj si mislijo o današnji percepciji očetovstva.

Vsi intervjuvani se imajo za dobrega očeta. Dodali so še pridevnike, kot so razumljiv, strog, ponosen, skrben, prijazen in ljubeč oče (»Imam se za dobrega očeta.« (izjava B5), »Imam se za skrbnega, prijaznega in predvsem ljubečega očeta.« (izjava E5), »Dobrega, razumljivega, včasih strogega.« (izjava D5)).

Vloga očeta se jim zdi pomembna in zahtevna, jemljejo jo zelo resno in z zadovoljstvom (izjave B6, B7, E7). Otroci jim pomenijo zelo veliko in bi naredili vse, da bi imeli lepo otroštvo (izjave A9, C7, Č6, E6). Otroke bi želeli vzgojiti v močne, odgovorne in samostojne osebe (izjavi C8 in D6).

Glede percepcije očetovstva v družbi sem dobila različne odgovore. Predvsem so se očetje strinjali, da se počasi enači z materinstvom (»Se počasi enači z materjo/materinstvom« (izjava D14), »Bolj sodeluje pri skrbi, vzgoji, dejavnostih« (izjava D15), »Po mojem mnenju se je vloga očetovstva zelo spremenila, saj se

sedaj oba starša enakovredno ukvarjata z otrokom, v preteklosti so se ukvarjale po večini le matere.« (izjava E12), »Danes bi morala biti vloga očeta predvsem ta, da je prisoten pri vzgoji svojega otroka in da tega ne prepušča, tako kot narekuje stereotip, samo mami otroka.« (izjava C20)). Omenjeno je bilo tudi, da obstaja več načinov, kako biti oče, da je to stvar posameznika (izjavi A20 in Č10) in da je to »zahtevna naloga, ki pa je vredna vseh trudov in odrekaj« (izjava B14). Enemu izmed očetov se zdi, da je razlika v percepciji odvisna predvsem glede na »generacijske razlike, stopnjo izobrazbe in družbeno-socialni status« (izjava C17).

4.2.2 Vrednote

Pri tej temi me je zanimalo, kaj očetje želijo prenesti na svoje otroke, kakšne vrednote imajo. Očetje želijo prenesti svoje znanje, vrline in izkušnje skozi življenje (izjave C10, Č7, D9). Pomembne so jim tudi poštenost, nepohlepnost, delavnost in spoštovanje (izjave A11, B9, E8), pa tudi, da je treba »življenje uživati, se družiti in se truditi za svoje želje in cilje« (izjava B9).

4.2.3 Naloge očeta

Naloge v gospodinjstvu si očetje večinoma razdelijo s partnerico. Največkrat sodelujejo pri igranju, domačih nalogah, športnih aktivnostih, vožnji na zdravniške preglede in v vrtec (izjave A19, B10, D10, E10). Nekaj odgovorov je bilo tudi, da dajejo podporo ženi oziroma partnerici pri vsakodnevnih nalogah, da jo razbremenijo (izjavi C11, Č8). Veliko je tudi prilagajanja glede na službene obveznosti in prostočasne aktivnosti (izjave A15, C12, C13, Č9, E9). Očetje pa tudi kuhajo, skrbijo za otrokovo higieno, čistijo, perejo, nakupujejo za družino in opravljajo druge aktivnosti, ki so del družinskega življenja (izjave A16, C11, Č8, E10).

4.2.4 Napake očeta

Pri tej temi sem intervjuvane spraševala, če pri sebi najdejo kakšno napako, ki jo delajo v razmerju do otrok. Lep primer je bilo popuščanje otrokom, kot je na primer kupovanje sladkarij, uporaba telefonov in novejših tehnologij v zameno za mir (izjavi A14, E11). Našteli pa so tudi (ne)potrpežljivost (izjava D13), negotovost (izjava C15) in pomanjkanje časa za otroke (izjava B12).

4.3 Družinska politika in zakonodaja

4.3.1 Vplivanje na odločitev

Pri drugem sklopu vprašanj me je najprej zanimalo, ali družinska politika v Sloveniji sploh vpliva na odločitev za otroka. Očetje so večinoma odgovorili, da ne (izjave A23, B15, C22, Č11, D16, E13). Očetje poskušajo izkoristiti, kar jim država ponuja, ni pa to dejavnik, ki bi močno vplival na odločitev (izjava A24). Ta odločitev je sklenjena na podlagi individualne odločitve para. Samo en odgovor se je navezal na vplivanje, in sicer v primerjavi s tujino, saj so bile pri nas ugodnosti boljše kot drugje (»Je pa pri odločitvi na nek način vplivala tudi družinska politika. Morda je vplivalo le toliko, da sva se odločila za otroka v Sloveniji namesto tujini, ker je materinski dopust daljši kot v nekaterih drugih državah (primer Švica, tri mesece plačanega materinskega dopusta.« (izjavi C23 in C24)).

4.3.2 Spremljanje politike

Pri spremljanju političnega dogajanja glede družinske in starševske zakonodaje sem prav tako dobila podobne odgovore. Očetje politiko spremljajo bolj malo oziroma nič (»Je sploh ne. Kar slišim spotoma.« (izjava A26), »Bolj malo.« (izjava B16), »Malo.« (izjavi Č12 in D17)). Večinoma poznajo pravice, ki jih koristijo (»Poznam pomoč velikim družinam, otroški dodatek, subvencija vrtca, šolske malice.« (izjava B20), »Pravico o dopustu poznam še najbolje, ostale pravice pa zelo slabo.« (izjava E15)).

Le en oče politiko spremlja kar precej, odkar sta začela z ženo razmišljati o otroku (izjava C25).

4.3.3 Koriščenje pravic

Zanimalo me je, katere pravice iz starševskega in družinskega varstva očetje koristijo, o katerih so najbolj obveščeni in če poznajo tudi kakšne subvencije. Izvedeti sem hotela tudi, zakaj drugih ne koristijo in ali so o njih dovolj obveščeni. Očetje izmed pravic najbolj poznajo očetovski (in drugi) dopust in s tem povezano nadomestilo, možnost dela s krajšim delovnim časom, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, subvencijo za otroško malico in subvencijo za vrtec. Glede ostalih pravijo, da jih ne koristijo, ker najbrž niti ne vedo, da so do njih upravičeni, da sploh obstajajo in o njih niso obveščeni (»Koristiva, kar nama pripada in za katere veva.« (izjava Č20), »Ker verjetno ne vemo, katere vse obstajajo in nam na socialni položaj pripadajo.« (izjava D27), » O vseh pravicah smo malo obveščeni in jih posledično tudi malo koristimo.« (izjava E19)).

4.4 Spremembe

4.4.1 Poznavanje sprememb

Spremembe, ki so se dogajale od leta 2014 naprej, sem očetom najprej razložila, še posebej pa sem poudarila spremembe, ki se uveljavljajo leta 2018. Zanje sem pripravila tudi dokument, v katerem so zapisane te spremembe. Najprej sem jih povprašala, če sploh poznajo spremembe in če, katere. Večina očetov je odgovorila, da so že slišali za nekaj sprememb in jih poznajo le nekaj. Večina očetov je odgovorila, da spremembe poznajo bolj malo (izjave A32, B21, D19, E16). Eden je odgovoril, da se o njih še ni pozanimal (izjava Č16).

Med poznanimi spremembami so bili očetovski dopust in njegovo prehodno obdobje, pomoč ob rojstvu otroka, ki je univerzalna, in pomoč za veliko družino (»Prehodno obdobje poznam samo zvišanje očetovskega dopusta.« (izjava B22), »Znesek pomoči ob rojstvu se je poenotil in postal 280 evrov.« (izjava C33), »Vem

samo, da bo zdaj plačan očetovski dopust cel.« (izjava Č17), »Velike družine dobijo enkratno denarno pomoč glede na število otrok.« (izjava C34)).

4.4.2 Spoprijemanje s spremembami

Zanimalo me je, kako se očetje in njihove partnerke spoprijemajo s spremembami, ki jih poznajo. Večina se s spremembami spoprijema sproti, ko se seznanijo z njimi (izjava D23), in so sprememb veseli, saj so v prid družini (»Spremembe so dobrodošle, zlasti ko gredo v prid družini kot celoti.« (izjava E17), »S spremembo se v redu soočamo in se prilagajamo.« (izjava B23)). Le eden izmed očetov je imel deljeno mnenje glede sprememb. Zmotili sta ga dve stvari, in sicer pravi, da je »zadovoljen, da bom kot oče imel na voljo 30 plačanih dni dopusta, a zame osebno bi bilo vredno več imeti na voljo več neplačanega dopusta, kot je bilo to pred spremembo zakona, ker mi čas z otrokom pomeni več kot denar« (izjava C36). Pravi tudi, da se ne strinja s poenotenjem denarne pomoči ob rojstvu otroka, saj meni, »da družina, ki ima mesečni zaslužek nad 3000 neto, ne potrebuje finančne podpore, medtem ko bi družinam z nižjimi dohodki pa tudi tistim, ki so v nekem povprečju, zelo potrebovale. Razporediti bi morali drugače.« (izjava C38).

4.5 Vpliv dela

Zanimiva tema, ki se mi je odprla, je bila o delu in delodajalcih intervjuvanih očetov. Zanimalo me je predvsem, ali so sploh zaposleni in kako nanje kot na očete gledajo delodajalci.

4.5.1 Delo

Vsi očetje, s katerimi sem se pogovarjala, so bili zaposleni. Tudi njihove partnerke so večinoma imele zaposlitev; ena je bila nezaposlena, dve pa sta bili še na porodniškem dopustu.

4.5.2 Delodajalec

Glede delodajalcev sem dobila podobne odgovore, da so večinoma precej razumevajoči. Večina jih nima težav, če želijo uveljavljati bolniško odsotnost zaradi otroka ali pa potrebujejo dopust zaradi otrok (»Razume, če je povezano z otroci, vedno dobim frej.« (izjava B28)). Nekaj očetov je poudarilo tudi, da je njim lažje kot partnericam in da je potrebnega tudi veliko prilagajanja z njimi (»Delodajalec je zelo pomemben. Imava različne urnike, zato je treba veliko prilagajanja.« (izjava Č22), »Punci je težje, saj je velikokrat ona doma, če je tamali bolan, pa še noseča je.« (izjava Č23), »Ja tam je pa malo drugače. Že zaposlitev dobit je problem. Bom pač jaz mogu večkrat vskočit ane.« (izjava A43)). En oče pa je tudi poudaril, da so pri njem razumevajoči, medtem ko so partnerico odpustili (»V mojem primeru je delodajalec razumevajoč, pri partnerici ni bilo tako in so jo odpustili.« (izjava E21)).

4.6 Informacijski kanali

4.6.1 Informacije

Očetje informacije pridobivajo iz treh glavnih kanalov: neformalnih mrež, medijev in od strokovnih sodelavcev.

Neformalne mreže sestavljajo predvsem prijatelji, sodelavci, družinski člani in drugi starši. Te informacije pridobijo največkrat iz medsebojnih neformalnih pogovorov.

Tudi mediji so pomemben informacijski kanal. Največ odgovorov v tem sklopu je bilo o pridobivanju informacij s spleta. En oče je poudaril nekaj strani: Google, Facebook, razni forumi in eUprava (izjave C51, C52, C53, C54). Starši lahko veliko izvedo tudi preko televizije (dnevna poročila, oddaje itd.), radia in tudi telefona.

Tretji kanal pa so strokovni sodelavci, kjer so očetje največkrat omenili centre za socialno delo in njihove uslužbence. Do njih dostopajo osebno ali pa preko telefona.

4.6.2 Obrazci

Pri obrazcih me je zanimalo predvsem, ali se intervjuvanci znajdejo ob njihovem izpolnjevanju. Dobila sem med seboj podobne odgovore, da je večina obrazcev razumljivih, dovolj preglednih, da pa bi lahko bili še bolj pregledni (izjava C61: »Do neke mere so, a mislim, da bi lahko bile še bolj pregledne.«, izjava D36: »Se potrudim, vprašam 'strica Googla'.«).

Včasih očetje poiščejo pomoč pri osebju oziroma socialnih delavkah, če česa ne razumejo. To kaže, da mogoče vsi obrazci le niso dovolj razumljivi (»Sam vsega obrazca nisem znal izpolniti, zato sem poiskal pomoč na centru za socialno delo.« (izjava E24)). En odgovor pa se mi je zdel razumljiv in realen, saj se povedano ob vsem starševanju in hitrem tempu življenja dogaja vsakomur: »Ja čez en let pozabiš, kako sploh rešit.« (izjava A48).

4.6.3 Pomoč

Pri tej temi sem se osredotočila na pomoč socialnih delavcev, ki so jih očetje omenjali. Veliko odgovorov je bilo, da so strokovne delavke prijazno pomagale pri izpolnjevanju obrazcev in podajanju informacij (»Zelo dobro razloži, veš, kje si.« (izjava A50), »Socialna delavka nama je zelo pomagala in lepo razložila vse, kar naju je zanimalo.« (izjava Č26)).

Nekaj odgovorov pa je bilo tudi, da je vse odvisno od razpoloženja in osebnosti socialne delavke in od centra za socialno delo. Imajo različne izkušnje z različnimi centri (»Vse je pa odvisno, na prejšnjem CSD-ju je bilo drugače.« (izjava A51), »Imam različne izkušnje in v večini primerov nimam težav.« (izjava C65), »Zelo malo – slabe izkušnje.« (izjava D37)). Ena izjava očeta pa povezuje celotno sliko: »Odvisno od razpoloženja socialnih delavcev, ki pa je zagotovo odvisen od obremenjenosti tistega momenta.« (izjava C66).

4.7 Izboljšave

Večina očetov je podala odgovor, da ne vedo, kaj bi lahko izboljšali, in da o tem ne razmišljajo. Vseeno pa je bilo omenjeno, da bi država lahko pomagala tudi »osebam, ki morda nimajo nižjih dohodkov, a so zaradi življenjskih situacij potisnjene v stisko« (izjava C72), in da se večkrat pozablja tudi na srednji razred.

4.7.1 Predlogi

Očetje so podali tudi nekaj predlogov. Eden je bil v povezavi s povečanjem denarne pomoči, »da bi lahko tudi par, kjer je ena oseba nezaposlena, dobila več pomoči za vzgojo otrok kot pa samo otroški dodatek« (izjava A54). Eden je bil o individualnem načinu dela na primerih: »Morala bi obstajati neka komisija ali ustanova, ki bi lahko bila prisotna za individualne primere.« (izjava C73).

Več predlogov pa je bilo glede uradnih ur in dokumentov (»Mogoče malo bolj prijazne uradne ure CSD.« (izjava B40), »V digitalni dobi bi morale biti več poudarka in možnosti urejanja dokumentacije preko spleta.« (izjava C68), »Večja odprtost in dejanska pomoč socialnih delavcev, ko to potrebuješ.« (izjavi D40, D41), »Prostor za izboljšave vidim predvsem v obveščanju sprememb na področju starševskega in družinskega varstva.« (izjava E26)). Eden izmed očetov se je še posebej potrudil pojasniti, kako bi predlogi delovali tudi v realnosti. Pravi, da bi: »vloge morale biti dostopne preko spleta, kjer bi obrazci imeli ob poljih za izpolnitev, ob simbolu, vse informacije o tem, kaj in kdo to izpolni« (izjava C70), in da bi »ob tem lahko bila prisotna tudi podpora strankam preko telefona ali preko pisne oblike (kot chat)« (izjava C71).

5. RAZPRAVA

S pomočjo pridobljenih rezultatov lahko odgovorim na svoja raziskovalna vprašanja. Podatke sem pridobila s pomočjo odgovorov intervjuvanih očetov in skozi pregled literature. V teoretičnem delu sem predstavila sistem socialne varnosti v Sloveniji, predvsem starševsko in družinsko varstvo.

Socialnoekonomski status očetov se mi je zdel pomemben, saj sem s tem dobila nek okvir, s kakšnimi očeti sem sodelovala. Pogovarjala sem se s šestimi očeti med 25. in 42. letom starosti. Izbirala sem tiste, ki imajo vsaj enega mlajšega otroka (predšolski). Starost njihovih otrok je bila od nekaj mesecev do 17 let. Očetje so imeli večinoma srednješolsko izobrazbo in stalno partnerico oziroma ženo. Vsi očetje so bili zaposleni in upravičeni do starševskega varstva. Mogoče mi je manjkal tudi pogled očeta, ki ni upravičen do starševskega varstva, vendar se mi je zdelo pomembno dati prednost tem očetom, saj me je zanimal vpliv sprememb starševskega in družinskega varstva na očetovstvo.

Pri predstavitvi očeta sem uporabila termin očetovanje (kot materinjenje pri materah), ker se mi je zdelo pomembno, da tudi očetovanje vidimo kot delo očeta pri skrbi za otroke. Sogovorniki se načeloma imajo za dobre očete, ki želijo svoje vrednote prenesti na svoje potomstvo. O sami vlogi očeta menijo, da je zahtevna, vendar izpopolnjujoča. Vsi želijo svojim otrokom dati največ, kar lahko. »Javnomnenjske raziskave kažejo, da je družina pomembna v vseh življenjskih obdobjih in je v življenju posameznikov uvrščena najvišje na lestvici vrednot. Leta 2009 je tako 97 % vprašanih reklo, da je družina za njih pomembna.« (Slovensko javno mnenje, 2015 V: Resolucija o družinski politiki 2018–2028, 2017: 4).

Očetovstvo se v družbi še vedno ne povsem enači z materinstvom, se pa počasi temu približuje. Opazila sem, da večina očetov pri skrbi za otroke sodeluje s partnerico, še vedno pa po navadi prevzamejo nase »prijetnejša, manj rutinska in ne zavezujoča opravila« (Švab, 2001), kot so igranje, vožnja po opravkih, športne aktivnosti in drugo. Torej je higiena, kuhanje, čiščenje, pranje in drugo še vedno bolj v domeni mater. Je pa res, da je v današnjem hitrem svetu potrebno prilagajanje med partnerjema, zato očetom ni težko prevzeti tudi tega dela vsakodnevnih opravil. Veliko je prilagajanja, predvsem zaradi službenih obveznosti. Škafar (2014)

ugotavlja, da se je pomen po usklajevanju zasebnega in poklicnega življenja izkazal za ključnega tudi pri usklajevanju družinskih obveznosti. Predvsem pri odločitvi za manjše število otrok, prav tako za poznejše ustvarjanje družin, izstop staršev iz trga dela, itd. Obstaja tudi povezava med neusklajevanjem poklicnega in družinskega življenja ter revščino in socialno izključenostjo. Sadar Černigoj (1995: 341) pravi, da je odnos med delom in družino multidimenzionalen, kar pomeni, da lahko istočasno obstajajo pozitivni (pozitivne izkušnje, zadovoljstvo z delom) in negativni (odnosi, delitev dela) vplivi z različno vsebino. Kvaliteta življenja pa, da je »odvisna od usklajenega udejstvovanja človeka med družino in delom« (prav tam: 343).

»Države, ki imajo sprejete ukrepe na področju usklajevanja poklicnega in družinskega življenja in izkazujejo visoko stopnjo enakosti med moškimi in ženskami, beležijo višjo stopnjo rodnosti. Pravice iz naslova starševskega varstva, še zlasti dopusti (starševski, materinski in očetovski) in krajši delovni čas pomembno prispevajo k odpravljanju razlik med ženskami in moškimi na trgu dela, saj omogočajo, da ženske po rojstvu otroka ostanejo aktivne na trgu dela. Prav tako spodbujajo enakovrednejše porazdelitve obveznosti varstva in nege otrok med ženskami in moškimi. Z vidika usklajevanja poklicnega in družinskega življenja je pomemben tudi sistem otroškega varstva, ki je v Sloveniji zelo dobro razvit.« (Resolucija o družinski politiki 2018–2028, 2017: 14). Slovenija v Evropi sodi med države, kjer je stopnja zaposlenosti žensk s polnim delovnim časom visoka in ostaja taka tudi po rojstvu otrok. Razlogi so tudi: dostopni vrtci, podaljšano bivanje, jutranje varstvo, subvencionirana prehrana in ostale pomoči države (Robnik, 2016: 39-40).

Tudi glede svojih napak so bili očetje iskreni in jih navedli nekaj, ki so po mojem mnenju skupne večini staršev. Eno izmed takih je popuščanje otrokom in barantanje v zameno za mir. Tako starši pridobijo nekaj časa zase ali za svoja opravila, medtem ko otroci dobijo priboljšek ali pa kakšno nagrado (npr. sladkarije, risanke). Starši v današnjem svetu imajo možnost, da otroka zaposlijo tudi s pomočjo novejših tehnologij, saj jim velikokrat delovne obveznosti ne puščajo veliko časa za igro in hkrati še opravila, ki so potrebna. Glede tega menim, da bi lahko včasih otroke v opravila tudi vključili in jih prikazali na zabavnejši način, hkrati pa bi jih naučili reda in skrbi za svoje stvari. Tako bi lahko tudi otroci videli, kaj starši naredijo za njih, in jih pri tem podpirali.

V Resoluciji o družinski politiki 2018–2028 (2017: 4) je zapisano, da je naloga države, da »pravočasno zazna spremembe na področju družinskega življenja in družinsko politiko oblikuje oziroma načrtuje na način, da odgovori na novonastalo situacijo ter pripravi takšne strateške dokumente in zakonodajo, ki bodo celovito urejali to področje, ponujali različne oblike pomoči in podpore, zagotavljali enakost in socialno vključenost ter ščitili najbolj ranljive družbene skupine. Ker je področje družinske politike razmeroma široko, lahko država to nalogo dobro opravi le s tesnim medsektorskim in interdisciplinarnim povezovanjem ter ustreznim sodelovanjem s strokovnjaki.«

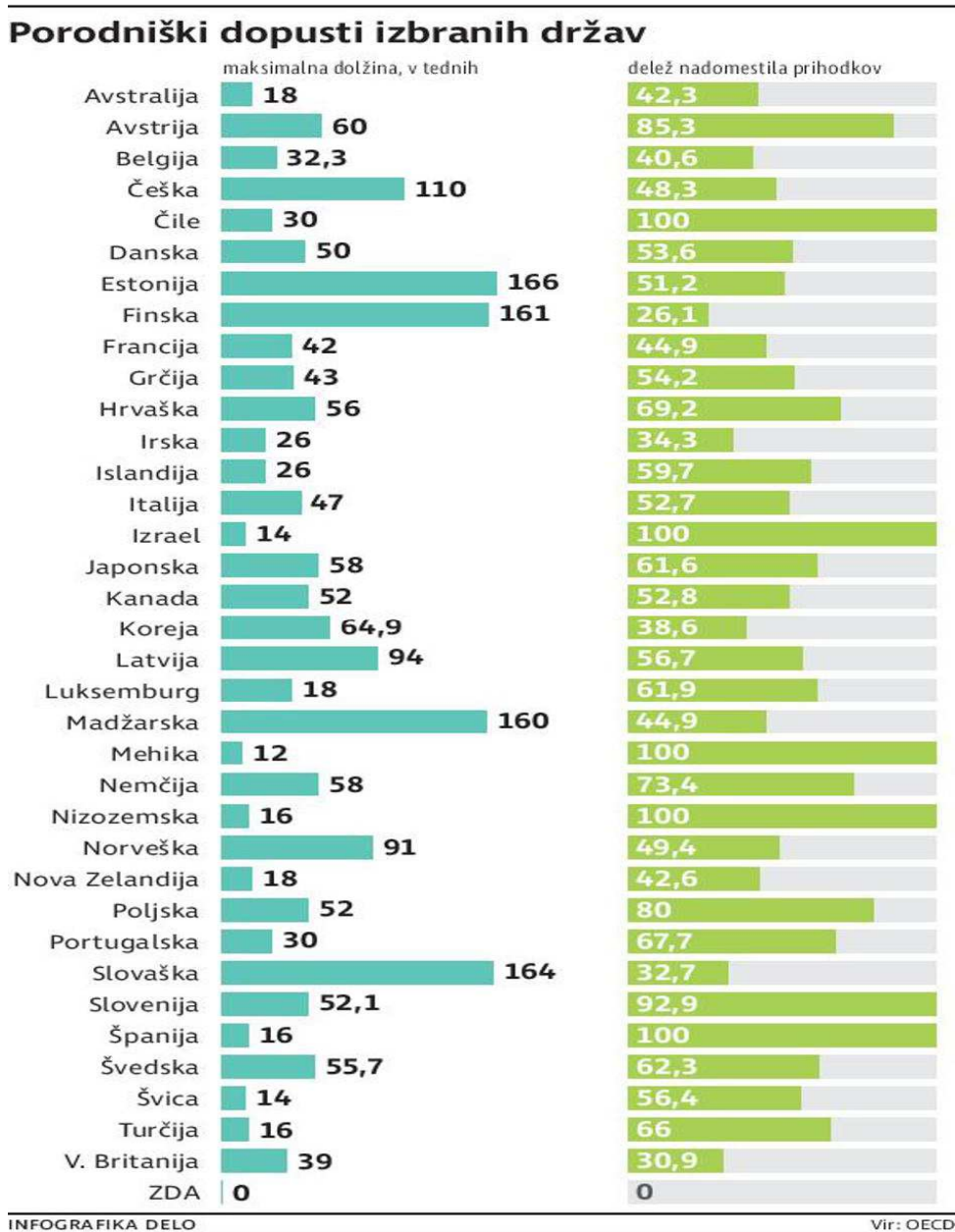
Starševsko in družinsko varstvo sem opisala že v teoretičnem delu; spremenili so se predvsem nekateri termini, načini izrabe dopustov (očetovski dopust), višine osnov nadomestil, zaradi ekonomske in gospodarske krize pa tudi univerzalnost nekaterih pravic in višine prejemkov. Osredotočila sem se predvsem na spremembe, ki se dogajajo v letošnjem letu (2018), in sicer so to:

- pomoč ob rojstvu otroka je ponovno univerzalna;
- pomoč ob nakupu vinjete za vozilo kategorije B;
- do delnega plačila je upravičen tudi zakonec oziroma zunajzakonski partner, ko dejansko neguje otroka partnerja;
- do starševskega dopusta so upravičeni tudi posvojitelji otroka, ki je mlajši od 15 let in je končal prvi razred, in sicer v trajanju 30 koledarskih dni;
- do povečanja otroškega dodatka zaradi ne vključenosti otroka v vrtec so upravičeni starši otrok, mlajših od štirih let;
- očetovski dopust ima drugačen način izrabe, ki je enostavnejši, preglednejši in fleksibilnejši (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2018);
- delodajalcem za osebe, ki odhajajo na materinski, očetovski oziroma starševski dopust, ne bo več treba izpolnjevati podatkov o zaposlitvi in plači na obrazcu priloga S-1; te podatke bodo centri za socialno delo pridobili po uradni dolžnosti (uveljavljanje pravic (b.d.), 2018).

Na te spremembe sem očete opozorila, hkrati pa sem jim poskušala na enostaven način razložiti tudi ostale pravice, katerih morda niso dobro poznali.

Glede vplivanja družinske politike na odločitev za otroka sem ugotovila, da po večini ne vpliva direktno na očete in partnerice. Očetje spremljajo politiko bolj malo in se za otroke ne odločajo na podlagi tega. Ta odločitev je sklenjena na podlagi individualne odločitve para. Dobila pa sem tudi zanimiv pogled na to vprašanje, saj se je en par odločil, da bo raje imel otroka v naši državi kot pa v tuji, saj so bile pri nas ugodnosti večje. Primer je bila Švica, kjer imajo matere le 14 tednov porodniškega dopusta, kar je najmanj možno po določilih Mednarodne organizacije dela (Konvencija št. 183 MOD). Prav tako stiskaške so Turčija, Nizozemska, Mehika in Izrael (do največ 16 tednov). Najmanj ugodnosti pa imajo ženske v Združenih državah Amerike, kjer jim ne privoščijo niti enega tedna plačanega porodniškega dopusta. Glede največjih ugodnosti pri porodniških dopustih so na vrhu Estonija, Finska, Madžarska in Slovaška (vse nad 160 tednov), blizu pa jim je tudi Češka. Slovenija je nekje na sredini lestvice z 52,1 tedna porodniškega dopusta (glej sliko 1). Zanimiva bi bila tudi bolj poglobljena raziskava o primerjavi starševskega in družinskega varstva v Evropi in po svetu in če ta vpliva na odločitev na otroka v določeni državi.

Slika 1: Primerjava porodniških dopustov izbranih držav

(Vir: Košir, 2018)

V raziskavi sem ugotovila, da očetje ne vedo, če poznajo vse svoje pravice, tiste, za katere vedo, pa jih koristijo. Najbolje so poznali predvsem očetovski dopust in nadomestilo, možnost dela s krajšim delovnim časom, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek in subvencije za malico in vrtec. Ostale pravice niso bile omenjene in jih niso poznali. »Če država želi celostno poskrbeti za družine in dvigniti kakovost njihovega življenja, je pomembno, da zraven do sedaj navedenega družinam ponuja čim več podpornih storitev, ki jim olajšajo starševstvo. S tem namenom je MDDSZ že leta 2014 pripravilo in pričelo izvajati programe v podporo družini, ki pomembno

dopolnjujejo druge programe na tem področju, predvsem socialnovarstvene storitve in programe, ter pozitivno vplivajo na dvig kakovosti življenja družin. Del programov je namenjen zagotavljanju različnih potreb vseh oblik družin v različnih življenjskih obdobjih (programi centrov za družine), medtem ko je drug del programov nekoliko bolj usmerjen v individualno obravnavo oziroma pomoč (programi psihosocialne pomoči otrokom in staršem).« (Resolucija o družinski politiki 2018–2028, 2017: 15).

Ugotovila sem, da intervjuvani očetje informacije o pravicah pridobivajo iz treh glavnih kanalov: neformalnih mrež, medijev in strokovnih delavcev. Najbolj zaupajo neformalnim mrežam in pogovorom z znanci, prijatelji, družinskimi člani. Nato se pozanimajo o informacijah tudi preko medijev; televizije, interneta, časopisa, radia in telefona. Do strokovnih delavk pridejo, ko jih zanima, kakšno vlogo morajo izpolniti in do kdaj. Očetje so strokovne delavce in delavke načeloma pohvalili, vendar so imeli tudi nekaj kritik, predvsem zaradi odnosa. Delavke po večini dobro podajajo informacije o obrazcih, vlogah in rokih. Večina pa jih je omenila, da je sam odnos odvisen od razpoloženja delavke oziroma delavca na organizaciji (največkrat je to center za socialno delo). Večina jih zaradi tega ne mara hoditi do centrov za socialno delo, razumejo pa, da so delavci in delavke obremenjene in tudi zato pride do kakšnih nesoglasij in slabe volje. Veliko je raziskav, ki potrjujejo, da zaradi stresnih situacij zaposleni na Centrih za socialno delo čutijo posledice na duševni ravni, predvsem kot psihično izčrpanost in utrujenost (Malnarič in Mirt, 2008).

V raziskavi me je zanimalo predvsem, kako se očetje spoprijemajo z najnovejšimi spremembami in ali jih sploh poznajo. Prejeti odgovori me niso presenetili. Večina jih je odgovorila, da o spremembah in dogajanju vedo bolj malo, so pa za njih že slišali. To mi pove, da se o njih še vedno premalo govori, ozavešča in se zanima. Med vsemi novostmi so očetje poznali predvsem del, ki se je nanašal na njih, to je prehodno obdobje očetovskega dopusta, koliko in kako se ga izrabi po novem zakonu. Večina jih je vedela, da se konča prehodno obdobje kombiniranih plačanih in neplačanih 90 dni. Dopust se zviša na 30 plačanih dni in vse morajo porabiti do konca otrokovega prvega razreda. Večina ni poznala najnovejših novosti (15 dni izrabe kadarkoli od rojstva otroka do najkasneje en mesec po starševskem dopustu in 15 dni do končanega prvega razreda). Za večje prepoznavanje očetovskega dopusta pa so pomembne tudi akcije, ki se odvijajo že od leta 2003 naprej, kot je na primer Očka, aktiviraj se! In Teki očkov (Robnik 2016).

Veliko očetov je poznalo tudi denarno pomoč za veliko družino, ki jo dobijo v enkratnem znesku. To so vedeli predvsem očetje, ki imajo večje družine. Tretja stvar, ki jo je večina poznala, je ponovna univerzalnost pomoči ob rojstvu otroka. Ker to velja za vse, so se o tem, sklepam, pozanimali vsi očetje. Tema, ki se mi je odprla, je bila tudi, ali si družine z višjimi dohodki zaslužijo finančno podporo države preko starševskega varstva. Menim, da je ta poteza države pravilna, saj s tem spodbuja ljudi, da se odločijo za otroke in ustvarijo družino, in spada v načelo solidarnosti (vsi plačujejo prispevke). Otrok vedno pomeni večje življenjske stroške, zato država družini pomaga ostati na podobni finančni in življenjski ravni, kot je bila pred rojstvom otroka.

Ugotavljam, da se očetje o večini pravic še niso pozanimali oziroma pridobili informacij. Tu bi lahko strokovni delavci in delavke, skupaj z mediji, še bolj jasno in učinkovito predstavili novosti. Zasledila sem veliko govora o spremembah v starševskem in družinskem varstvu preko medijev, vendar še vedno vse informacije ne pridejo do čisto vseh. Tudi očetje, matere in bodoči starši bi se lahko bolj angažirali in pozanimali o svojih pravicah. Ena od možnosti, ki so se mi porodile, bi lahko bila tudi izobraževalna predavanja v podjetjih ali možnost le-teh na različnih medgeneracijskih centrih, centrih za socialno delo, šolah za starše in drugih organizacijah.

S spremembami v starševskem in družinskem varstvu se sogovorniki načeloma spoprijemajo dobro in sproti, ko se z njimi seznanijo. Starševsko in družinsko varstvo v Sloveniji je precej dobro organizirano in nudi dovolj podpore in pomoči ob ustvarjanju družine. Starši so veseli sprememb v prid družinam. Na njih se navajajo počasi in se prilagajajo, kakor vedo in znajo. Opazila pa sem tudi skrb glede očetovskega dopusta, ki je sedaj dolg (le) 30 dni, saj se je zmanjšal z 90 dni. Starši so lahko v teh 90 dneh izkoristili čas z otrokom; čeprav ni bil v celoti plačan, so imeli to možnost. Seveda pa bi bilo dobro tudi preveriti, koliko očetov je dejansko vzelo več dni neplačanega očetovskega dopusta, ko to ni bilo nujno potrebno, če so dobili plačane le prispevke od minimalne plače. Tu sem opazila tudi moč delodajalcev, ki jim tega mogoče niso omogočili. Tudi politika ne spodbuja družinam prijaznega delovnega okolja, saj po prvih 15 dneh hitro sledi zdrs nazaj v tradicionalno delitev dela. Najpogostejša zaviralna dejavnika za nekoriščenje sta trg dela (zahteve, odnosi) in vpliv socialnega omrežja (odnos »saj pomagajo drugi«, npr. babice).

Družina po navadi dobro sprejme očeta na dopustu, medtem ko delodajalci ne. To je odvisno tudi od odnosov v službi. V prvih 15 dneh oče po navadi pomaga partnerki pri skrbi za starejše otroke in gospodinjska dela (po Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006).

Novejša raziskava (Očetje in delodajalci v akciji, 2015 V: Resolucija o družinski politiki 2018–2018, 2017: 55) je pokazala, da očetje tako očetovskega kot starševskega dopusta pogosto niso izrabili, ker temu ni bil naklonjen delodajalec. Še pogostejše pa zato, ker bi zaradi tega trpelo njihovo delo v službi. V moji raziskavi so bili vsi očetje zaposleni in zatorej upravičeni do starševskega varstva. Večina jih ima razumevajoče delodajalce in nima težav, če želijo uveljavljati bolniško odsotnost ali dopust zaradi otrok. Veliko jih je povedalo, da je njim pravzaprav lažje kot partnericam, ko pridejo nazaj v službo oziroma službo še iščejo. Družinsko življenje je še vedno zapisano kot delo matere, ženske, moški pa je še vedno viden kot glavni preskrbovalec; čeprav se trendi spreminjajo, so spremembe počasne (po Švab, 2001).

Nazadnje pa so me zanimali tudi predlogi za izboljšave. Odgovori so bili večinoma »ne vem« ali pa »o tem nisem nikoli razmišljal«. Tu se vprašam, zakaj taki odgovori. Je možna manjša zainteresiranost očetov za družinsko politiko? Mogoče ne vedo, če lahko sploh vplivajo nanjo? Je mogoče sistem v Sloveniji že dovolj dober in starši ne pogrešajo več pomoči? Mogoče ne poznajo drugih možnosti pomoči, ki jih dobijo starši po svetu? Tu bi se lahko ustavila in jih o tem bolj izprašala. Bi pa lahko bila to dobra raziskava za v prihodnje.

Vseeno pa sem dobila nekaj predlogov, ki so mi bili tudi zelo všeč. Večina jih je predlagala daljše, fleksibilnejše uradne ure, boljšo dostopnost strokovnih delavcev in delavk, boljše individualno sodelovanje s strokovnjaki. Centri za socialno delo so trenutno v fazi reorganizacije, »ker sedanja organizacija CSD kaže na preveliko razdrobljenost centrov za socialno delo, na neprimerljivost centrov za socialno delo po velikosti, kar pri manjših centrih za socialno delo pomeni manjše možnosti timskega dela, interdisciplinarnega pristopa ter manj možnosti imenovanja nevtralnih članov strokovnih komisij.« (Resolucija o družinski politiki 2018–2018, 2017: 42). Nekaj predlogov pa je bilo tudi glede same dokumentacije, saj se v računalniški dobi še vedno večina obrazcev oddaja fizično (na papirju).

Reorganizacija bi pomenila lažje sodelovanje centrov in drugih ustanov za pridobivanje raznih informacij (npr. o zaposlenosti in plači bodočega očeta oziroma matere). To bo bodočim staršem olajšalo izpolnjevanje obrazcev. Zanimiva ideja se mi je zdela izpolnitev obrazcev na internetu, kar že tudi obstaja. Nikjer pa še nisem zasledila pomoči in podpore uporabnikom preko spletne klepetalnice oziroma chata, ki bi lahko pomagal ob izpolnjevanju obrazcev.

6. SKLEPI

- Sogovorniki se imajo za dobre očete in želijo otrokom dati največ, kar lahko. Svojo vlogo vidijo kot zahtevno, vendar izpopolnjujočo.
- Očetovstvo še vedno ni popolnoma izenačeno z materinstvom, se pa počasi temu približuje. Očetje še vedno opravljajo lažje naloge, čeprav znajo poprijeti tudi za rutinske zadeve v vsakdanjem življenju. S partnerico večinoma sodelujejo in se prilagajajo.
- Starši bi otroke lahko vključili v svoja vsakodnevna opravila in tako z njimi preživeli več kakovostnega časa.
- V letošnjem letu se dogaja veliko sprememb na področju starševskega in družinskega varstva. Od leta 2014 naprej se je uveljavilo kar nekaj novosti, ki jih starši večinoma poznajo. V letošnjem letu pa se uveljavljajo določene novosti, o katerih se očetje še informirajo.
- Očetje o spremembah vedo bolj malo, so pa za nekatere že slišali; največ o novostih v povezavi z očetovskim dopustom, univerzalnosti pomoči ob rojstvu otroka, pomoči za veliko družino in o subvencijah za malico in vrtec.
- S spremembami se sogovorniki spoprijemajo dobro in sproti, ko o njih izvedo. Veseli so sprememb in podpore, ki so v prid družinam. Na njih se navajajo počasi in se prilagajajo.
- Družinska politika načeloma direktno ne vpliva na odločitev za otroka. Če pa primerjamo tuje države z našo, lahko opazimo, da imamo socialno varstvo v primeru starševstva kar dobro urejeno.
- Očetje informacije zbirajo iz treh glavnih kanalov: neformalnih mrež, medijev in strokovnih delavcev (v tem vrstnem redu). Še vedno pa vseh informacij ne izvedo in zato nekaterih pravic tudi ne koristijo.
- Odnos s strokovnimi delavci in delavkami je bil pohvaljen in skritiziran hkrati. Pohvalili so pomoč ob izpolnjevanju obrazcev, kritizirali pa so odnos strokovne delavke ob podajanju informacij. Ta je velikokrat odvisen od razpoloženja samega delavca oziroma delavke in obremenitve na delovnem mestu.
- Še vedno je opaziti večjo diskriminacijo na delovnem mestu do žensk, saj je imelo več partneric več težav z delodajalci in delom kot očetje.

- Očetje o izboljšavah ne razmišljajo vnaprej, vseeno pa so podali tudi nekaj predlogov.

7. PREDLOGI

- Raziskava na večjem vzorcu očetov in primerjava med regijami v Sloveniji. Primerjava med mestom in vasjo v percepciji očetovstva, ali se opazi razlika pri pridobivanju informacij glede na oddaljenost centrov za socialno delo.
- Sodelovanje otrok in staršev pri vsakdanjih opravilih na zabaven in poučen način, brez barantanja za mir.
- Bolj poglobljena raziskava o primerjavi starševskega in družinskega varstva v Evropi in po svetu.
- Boljše seznanjanje staršev z novostmi na področju starševskega in družinskega varstva, pa tudi večja angažiranost staršev za pridobivanje informacij. »Smiselno bi bilo družinam zagotoviti enotnejšo obravnavo in ugodnosti pri dostopu do blaga in storitev, kar bi lahko naredili z uvedbo družinske kartice. S to kartico bi družine imele prost vstop na različne dogodke, povezane s kakovostnim preživljanjem prostega časa, hkrati pa bi imele tudi popuste pri nakupu različnih družinskih potrebščin in potrebščin za otroke.« (Resolucija za družinsko politiko 2018–2028: 21).
- Izobraževalna predavanja v podjetjih ali možnost le-teh na različnih medgeneracijskih centrih, centrih za socialno delo, šolah za starše in drugih organizacijah.
- Poglobljena raziskava o vplivu delodajalca na koriščenje pravic iz starševskega in družinskega varstva, kakšen vpliv imajo in koliko je še vedno diskriminacije žensk v zaposlitveni sferi.
- Raziskava o tem, zakaj očetje ne razmišljajo veliko o izboljšavah; kaj je razlog, da nekatere pravice poznajo, drugih pa ne.

Nekaj predlogov sogovornikov:

- Daljše, fleksibilnejše uradne ure centrov za socialno delo.
- Boljša dostopnost strokovnih delavcev in delavk.
- Boljše individualno sodelovanje s strokovnjaki.
- Računalniško izpolnjevanje obrazcev.
- Pomoč in podpora pri računalniškem izpolnjevanju v obliki spletne klepetalnice.

8. SEZNAM VIROV

- Constable, R. & Lee, D. B. (2004). *Social Work with Families: content and process*. Chicago: Illinois Lyceum Books, Inc.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2011). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Humer, Ž. (2018). *Politike očetovstva v Sloveniji*. (Poročilo v okviru projekta Moškosti, enakost, skrbstvene prakse št. J6-8253, 2017-2020). Pridobljeno 9.6.2018 s: <http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2017/10/Politike-o%C4%8Detovstva-v-Sloveniji.pdf>.
- Kodele, T. & Mešl, N. (ur.) (2016). *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Košir, K. (2018). *Primerjava porodniških dopustov*. Pridobljeno 23.4.2018 s: <https://svetkapitala.delo.si/trendi/kako-radodarne-so-drzave-s-porodniskimi-dopusti-5205#>.
- Madsen, C. W. (2007). *Collaborative Therapy with Multi-stressed Families*. New York: The Guilford Press.(1-45).
- Malnarič, M.& Mirt, D. (2008). *Stres na delovnem mestu na centrih za socialno delo ljubljanskega in belokranjskega območja* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2018). Pridobljeno 20.3.2018 s: http://www.mddsz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/8385/.
- Mesec, B. (1997). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo
- Mešl, N. (2008). *Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino. Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Milošević Arnold, V. & Poštrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.

- Rener, T., Švab, A., Žakelj T., & Humer, Ž. (2005). *Perspektive novega očetovstva v Sloveniji: Vpliv novega mehanizma očetovskega dopusta na aktivno očetovanje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Pridobljeno 9.6.2018 s: <http://www.european-fatherhood.com/UserFiles/File/Raziskovalno%20porocilo-o%C4%8Detovstvo.pdf>.
- Rener T., Sedmak, M., Švab, A. & Urek, M. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*; Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Resolucija o družinski politiki 2018-2028 (2017). *Vsem družinam prijazna družba*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- Robnik, S. (ur.) (2016). *Enakost spolov – (še) ne dokončana zgodba. Pregled razvoja na področju enakosti spolov v Sloveniji, 1991-2016*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- Sadar Černigoj, N. (1995). Kvaliteta življenja sodobnih družin v Sloveniji. V: Ramovš, J. (ur.) (1995). *Družina. Zbornik predavanj in razprav na osrednjih strokovnih prireditvah v Sloveniji v letu družine v Cankarjevem domu v Ljubljani 25. in 26. oktober 1994*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.
- Strban, G. & Kresal, B. (2014). *Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) z uvodnimi pojasnili*. Ljubljana: Uradni list RS.
- Škafar, M. (2014). *Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja* (diplomsko delo). Maribor: Pravna fakulteta.
- Švab, A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. & Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Uveljavljanje pravic.* (b.d.). Pridobljeno 23.4.2018 s: <http://www.bibaleze.si/clanek/novice/materinsko-ocetovsko-in-starsevsko-nadomestilo.html>.
- Vodovnik, Z. (2009). *Poglavja iz delovnega in socialnega prava*. (Študijsko gradivo). Nova Gorica: Evropska pravna fakulteta.
- Zupančič, K. & Novak, B. (2009). *Reforma družinskega prava*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Zupančič, K. (1999). *Družinsko pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Zakonodaja:

Direktiva 92/85/EGS o varstvu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo.

Direktiva 2006/54/ES o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu.

Direktiva 2010/41/EU o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost.

Direktiva 2010/18/EU o starševskem dopustu.

Zakon o delovnih razmerjih - ZDR-1 (Ur. l. RS 21/2013).

Zakon o socialnem varstvu (Ur. l. RS 3/2007 - uradno prečiščeno besedilo 2, 23/2007 - popr., 41/2007 - popr., 114/2006 - ZUTPG, 57/12) .

Zakon o socialno varstvenih prejemkih - ZSVarPre (Ur. l. RS 61/2010, 40/2011, 110/2011-ZDIU12, 40/2012-ZUJF, 14/2013) - neuradno prečiščeno besedilo 2, 99/2013).

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) (Ur. l. RS 26/2014).

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev - ZUPJS (Ur. l. RS, 62/2010, 40/2011, 40/2012-ZUJF, 57/2012-ZPCP-2D, 14/2013) - neuradno prečiščeno besedilo 4, 99/2013, 14/15 - ZUUJFO, 57/15).

Uredba 883/2004/ES o koordinaciji sistemov socialne varnosti.

Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

9. PRILOGE

9.1 Vprašalnik

Starost: izobrazba: število in starost otrok: zakonski stan:
Zaposlen: ja/ne

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate?

Kako vidite svojo vlogo?

Katere so vaše naloge? Si jih delite s partnerko?

Kaj si mislite o današnji percepciji očetovstva?

2. Družinska politika

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka? Kako, na kakšen način?

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji?

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje).

Kako se soočate s spremembami?

Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018? Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah?

O ostalih pravicah ste obveščeni? Ali jih vse koristite? Zakaj ja/ne.

Vpliv delodajalca?

4. Informacije

Kako pridete do informacij? Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?

So razumljivo razložene? Pregledne?

Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?

Kako vam pri tem pomaga socialna delavka? Je dobro razloženo? Si najdejo čas za vas?

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?

Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

9.2 Zapis pogovorov

Pogovor 1

Pogovor je bil opravljen v Ljubljani, dne 24.1.2018, od 15.30 do 17.00. Govorila sem z očetom, 25 let, izobrazba je srednja šola, je zaposlen, ima enega otroka (2letni) in je poročen.

(A1)Starost: 25/ (A2)izobrazba: srednja šola/ (A3)število in starost otrok: 1 (2letni)/ (A4)zakonski stan: poročen/

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imaš?

(A5)Za zelo dobrega/.

V kakšnem smislu? Premor. Kaj to tebi pomeni, da si zelo dober oče?

(Smeh) težko ocenim sam sebe aveš. Nevem pač (A6)probam jo spravt na čim boljšo pot/, (A7)da že kot majhna dojamem kaj je dobro in kaj ne./

Kot neke vrednote?

Ja tako nekako, sam (A8) je zelo težko/. Je stara 2 leti. Katastrofa. Trmasta punca.

Kako vidiš svojo vlogo?

Svojo vlogo. Ja (A9)da morm priskrbeti družini vse kar je potrebno/.

Pa je to samo tvoja naloga v vaši družini?

(A10)Trenutno ja, samo moja./

Kaj poskušaš pa prenest na svojo hčerko?

(A11)Poštenost, da ni pohlepna, da deli z drugimi, pa naj bo to karkoli. Da gleda svet z realnostjo. Da vidi da ji ni vse podarjeno in lahko/. (A12)Delamo pa napako, ker ji damo vse in s tem misli da bo imela čist vse./

Še kej vidiš kakšno »napako«?

Hm... ja itak (A13)pa tehnologija današnja/. To se posebi, telefoni, računalniki, televizija.

Katastrofa. Če je že odrasel obseden kako pa otrok ne bi bil. (A14)S tem raste. Mi tega nismo mel smo se igrali z igračkami, drugimi otroci. Da pač da mir ji pač dam telefon/.

Kdo pa se igra z njo?

(A15)Oba. Pač kakor nama čas dopušča/.

Katere so tvoje naloge? Si jih deliš s partnerko?

(A16)Pospravlam malo manj, kuham, ne ravno vsak dan. Odvisno kako je./

Kaj pa za hčerko?

(A17)Odvisno. Tut tamala je bolj navezana na njo. In mi včasih ne pusti oblečt ali dat spat/.

Aha.. pa te to moti?

(A18)Me moti ja. Ne zato k tko dojemam ampak da bolj razbremenim ženo/.

Koliko pa dejansko v realnosti lahko pomagaš?

Ja to je pa spet odvisno ane. (A19)K zdravniku jo peljem jaz. Odvisno tut kdo kako dela. Previja jo žena, tu sem slab/.

Kaj si misliš o današnji percepciji očetovstva? Kako vidiš vlogo očeta danes na sploh? Kako misliš da družba vidi očete?

Glavni v hiši. Ne, hecam se (smeh). (A20)Ja več načinov je kako bit oče. Prihajam iz pravoslavne vere, je precej tradicionalna ampak to meni ne odgovarja, je starinsko/.

(A21)Moža se pač spoštuje. Moraš pa vzeti obe strani saj ne morš bit najpametnejši na svetu, ker nisi./

Bi še karkoli povedal na to temo?

Hmm.(pavza)... (A22)zame je družina vse. Za njo živim, za njo delam. Če ne bi imel družine, kaj bi pa delu sam s sabo?/ Poročil sem se pri 21 letih. Sebe sem s tem spravil v red.

2. Družinska politika

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka? Kako, na kakšen način?

(A23)To men sploh ne spreminja absolutno nič/. (A24)Izkoristim kar mi država da, je pa samo pomoč. Da bi se pa zaradi tega odločil da ne bi imel več otrok to pa ne. Če bi tko razmišljal sploh ne bi imel otroka skoraj noben. Se ne bi splačal sploh./

Vidva sta načrtovala?

(A25)Ja sva./

Koliko spremljaš dogajanje na področju družinske politike?

(A26)Je sploh ne. Kar slišim spotoma/.

Kje jo spremljaš, na katerih kanalih dobiš največ informacij?

(A27)Sodelavci,/ (A28) prijatelji/. (A29)Pol CSD-socialna delavka/.

Še kje drugje?

Ma...(A30)politike ne maram. Nimam niti časa kaj dosti./

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji?

(A31)Ja nekaj pa že./

Poznaš spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje).

(A32)Malo ja./

Kako se soočaš s spremembami? Si vedel o njih?

To je super. (A33)Ja sem ja. O očetovskem dopustu. Morm pa preverit kok dni še imam./

Ti to veliko pomeni, dopusti, nadomestilo..?

(A34)Ja seveda seveda. Prvih 15 dni sem izkoristil takoj k je prišla iz bolnice da sem ji pomagal.

Ker pač ne more ravno vse sama... 5 sem ponucal za dopust- morje. Ostalo pa mislim da še nisem./ (A35)Ponucu bom pa vse kar država da./

Kaj pa ostale pravice?

(A36)Ja...sm zasledil nekaj sprememb./ (A37) Npr prej nadržavljeni niso dobili nič, zdaj pa dobijo tudi oni nekaj. Ker žena prej ni dobila nič prej...dobila je nek dodatek in to je to. Ni bila zaposlena./

Kaj pa otroški dodatek?

(A38)Ja tut mam, vsako leto dam novo vlogo, pa ob rojstvu sva tut dobila pomoč./

Kaj pa žena, je izkoristila kakšen krajši delovni čas?

Je ja. (A39)Lani je izkoristila 9 mesecev. Pol sva malo zaštrikala ker sva šla prepozno na CSD in sem zdaj dobil mal manj otroškega dodatka./

Vpliv delodajalca?

(A40)Jaz delam, žena išče službo/. (A41)Pr nas v službi je zelo v redu. Nisem imel nikoli problemov. Tut bolniška za otroka ni problema./

So dovolj razumevajoči?

(A42)Ja razumejo/

Kaj pa ženine izkušnje?

(A43)Ja tam je pa malo drugače. Že zaposlitev dobit je problem. Bom pač jaz mogu večkrat vskočit ane./

4. Informacije

Kako prideš do informacij? Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?

(A44)Priatelji/, (A45)sodelavci/, (A46)drugi starši/. (A47)CSD./

So razumljivo razložene? Pregledne? Ali se znajdeš pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?

(A48)Ja čez en let pozabiš kako sploh rešit/. (A49)Drgač pa pomaga socialna/.

Kako vam pri tem pomaga socialna delavka? Je dobro razloženo? Si najdejo čas zate?

(A50)Zelo dobro razloži, veš kje si./ (A51)Vse je pa odvisno, na prejšnem CSD-ju je bilo drugače./

(A52)Čas si vzame, razloži./

5. Izboljšave

Kje vidiš prostor za izboljšave?

To je pa težko. (A53) Nevem/.

Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

Ja npr. (A54)če je ena oseba nezaposlena, da dobi par več pomoči, malo boljša pomoč kakor pa samo otroški dodatek (v našem primeru)/.

Pogovor 2

Pogovor je bil opravljen v Ljubljani, 30.1.2018, od 16. do 17. ure. Govorila sem z očetom, ki ima 35 let, je poročen, zaposlen in ima tri otroke (9, 6 let in pol leta).

Starost: (B1)35 *izobrazba:* (B2)srednja šola *število in starost otrok:* (B3)3(9,6, pol leta) *zakonski stan:* (B4)poročen

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate? Kaj to vam pomeni?

(B5)Imam se za dobrega očeta. (B6)Pomeni mi zadovoljstvo, da se lahko osebno dokažem in da sem kos nalogi vzgoje otrok v odgovorne in samostojne ljudi.

Kako vidite svojo vlogo? Kaj poskušate prenesti na svoje otroke?

(B7)Moja vloga se mi zdi zelo pomembna in zahtevna. (B8)Na otroke prenašam vse. (B9)da je v življenju treba pošteno delati in pa da je življenje treba uživati, se veliko družiti, se truditi za svoje želje in cilje.

Katere so vaše naloge (predvsem z otroci)? Si jih delite s partnerko(če jo imate)?

(B10)Pomoč pri domačih nalogah, igranje, športne aktivnosti. (B11)Žena poskrbi bolj za umivanje, kosilo...

Opazite pri sebi tudi kakšno »napako«? Kakšno?

Moje napake: ni jih (hec). (B12)Mogoče se včasih premalo ukvarjam z otroci in preveč s svojimi hobiji.

Kaj mislite, kako družba danes vidi očetovstvo? Kako vidiš vlogo očeta danes?

(B13)Očetovstvo se vidi v lepi luči in kot zelo zahtevna naloga. (B14)Jaz jo vidim kot zelo lepo in občasno zelo zahtevno, vendar je vredna vseh trudov in odrekanih.

2. Družinska politika/zakonodaja

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka? Kako, na kakšen način?

(B15)Ne, nikakor.

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

(B16)Bolj malo, (B17)ne spremljam poročil in podobno.

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

(B17)Največ med sodelavci, (B18)mediji in (B19)socialni delavci.

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji? Katere?

(B20)Poznam pomoč velikim družinam, otroški dodatek subvencija vrtca, šolske malice.

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje 2014-2018).

(B21)Bolj malo.

Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018? Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah (glej v prilogi)?

(B22)Prehodno obdobje poznam samo zvišanje očetovskega dopusta.

Kako se soočate s spremembami? Kaj pa partnerka?

(B23)S spremembo se v redu soočamo in se prilagajamo. (B24)Poskušamo jih čim več izkoristiti.

O ostalih pravicah ste obveščeni? Ali jih vse koristite? Zakaj ja/ne. Kaj pa kakšne subvencije?

Katere? (B25)Koristimo subvencijo šolsko malico, vrtec (B26)mislim da koristimo vse, ki nam pripadajo mogoče se motim.

Vpliv delodajalca? So dovolj razumevajoči? Kaj pa izkušnje partnerk?

(B27)Delodajalec je v redu, (B28)razume, če je povezano z otroci, vedno dobim frej. (B29)Žena je trenutno na porodniški, ima pa tudi dovolj v redu delodajalca.

4. Informacije

Kako pridete do informacij? Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?

Za njih zvem (B30)prek pogovorov, (B31)medijev, (B32)spleta in (B33)socialnih delavk prek telefona.

So razumljivo razložene? Pregledne?

(B34)Večina jih je razumljivih in (B35)dosti preglednih.

Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?

(B36)Se znajdem. (B37)Včasih se zmedem pa prosim socialne delavce da mi pomagajo preveriti, če imam vse pravilno izpolnjeno.

Kako vam pri tem pomaga socialna delavka? Je dobro razloženo? Si najdejo čas za vas?

(B38)Vedno mi pomagajo pri težavah, mi razloži kar ne vem.

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?

(B39)Ne vem, ne razmišljam o tem.

Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

(B40)Mogoče malo bolj prijazne uradne ure CSD.

Pogovor 3

Pogovor je potekal 13.2.2018, v Ljubljani od 16.00-16.45. Govorila sem z novim očetom hčerke, ki ima 31 let, je končal višjo šolo, je zaposlen, poročen.

Starost: (C1)31 izobrazba: (C2)VI/2-višja šola število in starost otrok: (C3)1 / 3 tedne zakonski stan: (C4)srečno poročen

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate?

(C5) Imam se za dobrega očeta.

Kaj to vam pomeni?

(C6) Zelo pomembno mi je, da sem dober oče, saj (C7) želim mojemu otroku nuditi to, kar sem bil sam prikrajan.

Kako vidite svojo vlogo?

(C8) Svojo vlogo vidim, kot oseba, ki bo vzgajala otroka dokler ne bo otrok bil zmožen poskrbeti zase oz. dokler ne bo odrasla samostojna oseba.

Kaj poskušate prenesti na svoje otroke?

(C9) Vsa načela, ki ji bodo pomagale postati zrela, samostojna, prijazna oseba, ki bo imela empatijo in se kljub temu znala postaviti zase. (C10) Prenesti ji bom poskušal tudi vsa znanja in izkušnje, ki ji bodo lahko koristila, da bo postala dobra, uspešna, zdrava in predvsem srečna oseba.

Katere so vaše naloge (predvsem z otroci)?

(C11) Trenutno naloge so menjanje pleničk, umivanje, podpora ženi pri razbremenitvi, nakupi za družino, kuhanje hrane, pranje, čiščenje, zlaganje peril itd...

Si jih delite s partnerko (če jo imate)?

Seveda! (C12) Vse naloge si probava z ženo razdeliti enakovredno. (C13) Poskuša biti ekipa, saj je to za naju edino smiselno, za dobrobit najinega otroka.

Opazite pri sebi tudi kakšno »napako«? Kakšno?

(C14) Zaradi lastnih življenjskih izkušenj opažam tudi svoje napake. (C15) V nekaterih situacijah, postanem malo negotov, a se na srečo znam umiriti.

Kaj mislite, kako družba danes vidi očetovstvo?

(C16) Družba danes na očetovstvo gleda zelo deljeno. (C17) Mislim, da je delitev predvsem prisotna pri generacijskih razlikah, stopnji izobrazbe, družbeno-socialnem statusu itd... Npr. (C18) starejšim se ne zdi logično, zakaj se mladi odločajo za kariero in obratno mlajši ne razumejo starejših, da se na njih vrši pritisk o naraščanju. (C19) Tudi pri izobrazbi se močno pozna mnenje o očetovstvu, predvsem pa o tem, kakšne naloge ima oče, saj je tu zelo pogled zelo različen.

Kako vidiš vlogo očeta danes?

(C20) Danes bi morala biti vloga očeta predvsem ta, da je prisoten pri vzgoji svojega otroka in da tega ne prepušča tako kot narekuje stereotip, samo mami otroka. (C21) Biti oče pomeni, skrbeti za otroka s tem da mu poleg osnovnih življenjskih dobrin stoji ob strani tudi pri vzgoji, učenju, igri, hranjenju, druženju, športnih aktivnostih in vzpodbujati to, kar otroka zanima.

2. Družinska politika/zakonodaja

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka?

(C22) Načeloma ni vplivala, saj sva se za najino hčerko odločila zavestno in z ljubeznijo. (C23) Je pa pri odločitvi na nek način vplivala tudi družinska politika.

Kako, na kakšen način?

(C24) Morda je vplivalo le toliko, da sva se odločila za otroka v Sloveniji namesto tujini, ker je materinski dopust daljši kot v nekaterih drugih državah (primer Švica, 3 mesece plačanega materinskega dopusta).

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

(C25) Od kar sva z ženo začela razmišljati o otroku kar precej.

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

(C26) Največ informacij dobim preko interneta, (C27) socialnih omrežij, nekaj malega pa tudi

(C28) preko televizije (pop tv, kanal A, planet tv).

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji?

Morda. (C29) Zagotovo nekatere poznam, za ostale pa lahko s pomočjo interneta hitro spoznam.

Katere?

(C30) Materinski dopust, očetovski dopust, enkratna denarna pomoč, otroški dodatek gelde na zaslužek, dodelitev vrtca, pomoč pri negi ob primeru, da jo otrok potrebuje, itd...

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje 2014-2018).

(C31) Če se ne motim, so bile spremembe zaradi finančne krize, predvsem se je to poznalo pri finančni podpori.

Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018? Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah (glej v prilogi)?

(C32) Očetovski dopust se iz kombiniranih 90 dni (plačani in neplačani) spremeni v 30 dni plačanega (15 dni do konca 6 meseca starosti otroka, ostalo pa je potrebno koristiti dokler otrok ne začne hoditi v šolo). (C33) Znesek pomoči ob rojstvu se je poenotil in postal 280€. (C34) Velike družine dobijo enkratno denarno pomoč glede na število otrok.

Kako se soočate s spremembami?

(C35)S spremembami se soočam z deljenimi občutki. (C36)Seveda sem zadovoljen, da bom kot oče imel na voljo 30 plačanih dni dopusta, a zame osebno bi bilo vredno več imeti na voljo več neplačanega dopusta, kot je bilo to pred spremembo zakona, ker mi čas z otrokom pomeni več, kot denar. Prav tako (C37)se ne strinjam z poenotenjem denarne pomoči ob rojstvu otroka.

(C38)Menim, da družina, ki ima mesečni zaslužek nad 3000 neto, ne potrebuje finančne podpore, medtem ko bi družinam z nižjimi dohodki pa tudi tistim, ki so v nekem povprečju, zelo potrebovale. Razporediti bi morali drugače/. Morda me bolj motijo pravice in dolžnosti, ki se bodo v letošnjem letu spremenile na področju cepljenja otrok.

Kaj pa partnerka?

(C39)Načeloma se z mojim mišljenjem strinja.

O ostalih pravicah ste obveščeni?

(C40)Morda, a zagotovo ne dovolj.

Ali jih vse koristite?

(C41)Za tiste, katere vem, da jih imam, jih koristim.

Zakaj ja/ne.

(C42)Ker nama z ženo pomagajo pri oskrbi otroka.

Kaj pa kakšne subvencije?

(C43)Nekatere subvencije poznam.

Katere?

(C44)Subvencija vrtca, prehrane v šoli, morda pod to spadajo tudi kake štipendije, prevoz v šolo itd...

Vpliv delodajalca?

(C45)Vpliv delodajalca je seveda vedno prisoten.

So dovolj razumevajoči?

(C46)Odvisno od trenutnega razpoloženja. (C47)Večinoma časa so razumevajoči, se pa zgodi, da tudi nimajo razumevanja.

Kaj pa izkušnje partnerk?

(C48)Izkušnje partnerke so takšne kot moje.

4. Informacije

Kako pridete do informacij?

(C49)Do informacij pridem, kadar jih potrebujem in sam raziščem opcije. (C50)Pogosto me na te zadeve spominjajo tudi družinski člani in prijatelji, a sem večinoma o vsem obveščen že prej zaradi lastne samoiniciative.

Iz kje?

(C51)Google, (C52)e-uprava, (C53)forum med-over-net, (C54)facebook, (C55)televizija,

(C56)radio, itd...

Po telefonu, spletu, v živo?

(C57)Po telefonu, (C58)preko računalnika na spletu, (C59)v živo pa samo kadar gremo urejat zadeve osebno in zvem dodatne informacije.

So razumljivo razložene?

(C60)Mislim, da je za razgledano populacijo dovolj razloženo, medtem ko sem prepričan, da marsikomu ni povsem jasno.

Pregledne?

(C61)Do neke mere so, a mislim, da bi lahko bile še bolj pregledne.

Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?

(C62)Se, vendar zagotovo včasih potrebujem pomoč osebja.

Kako vam pri tem pomaga socialna delavka?

(C63)Odvisno od razpoloženja socialne delavke. (C64)Nekatere so zelo ustrezljive, spet druge ne.

(C65)Imam različne izkušnje in v večini primerov nimam težav.

Je dobro razloženo?

(C66)Odvisno od razpoloženja socialnih delavcev, ki pa je zagotovo odvisen od obremenjenosti tistega momenta.

Si najdejo čas za vas?

(C67)Večinoma si najdejo čas.

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?

(C68)V digitalni dobi, bi moralo biti več poudarka in možnosti urejanja dokumentacije preko spleta.

Razna (C69)dokumentacija z papirjem in raznimi kopijami bi morala biti omejena, saj je izredno zamudna. (C70)Vloge bi morale biti dostopne preko spleta, kjer bi obrazci imeli ob poljih za

izpolnitev ob simbolu vse informacije o tem kaj in kdo to izpolni. (C71) Ob tem bi lahko bila prisotna tudi podpora strankam preko telefona ali v preko pisne oblike (chat).

kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

(C72) Pomoč države bi moral biti tudi osebam, ki morda nimajo najnižjih dohodkov, a so zaradi življenjskih situacij potisnjene v stisko. Sam zase lahko povem, da zaradi zapuščinske pravde, stroškov najemnine, kreditov zaradi stiske (in ne dobrin) lahko kljub povprečnemu skupnemu dohodku, pomeni da je naša družina zaradi teh dejavnikov lahko še na slabšem kot družina, ki ima manjše mesečne prihodke. Zato je čisto možno, da družina, ki se trudi imeti urejeno življenje ne prejme dodatne pomoči, ker se ne upošteva vseh dejavnikov, kot so tožbe itd..., medtem ko družina, ki ne da toliko vložka prejme več pomoči od države. (C73) Morala bi obstajati neka komisija ali ustanova, ki bi lahko bila prisotna za individualne primere. (C74) Problematična pa je tudi delitev na to, kdo vse je opravičen pri pomoči države, nekateri preveč, spet drugi premalo, predvsem pa je pozabljen srednji razred.

Pogovor 4

Pogovor je potekal 20.2.2018, v Ljubljani. Govorila sem z očetom enainpolletnega fanta, ki je zaposlen, ima 25 let in je v zunajzakonski zvezi.

Starost: (Č1) 25 izobrazba: (Č2) srednja šola število in starost otrok: (Č3) 1(1,5 let)+drugi na poti zakonski stan: (Č4) v vezi

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate? Kaj to vam pomeni?

(Č5) Imam se za ponosnega očeta, (Č6) otroci mi zelo veliko pomenijo.

Kako vidite svojo vlogo? Kaj poskušate prenesti na svoje otroke?

(Č7) Svoje znanje in izkušnje, ki jih v življenju pridobivamo.

Katere so vaše naloge (predvsem z otroci)? Si jih delite s partnerko(če jo imate)?

Opazite pri sebi tudi kakšno »napako«?

(Č8) Moje naloge so skrb za otroka, ko sem sam in partnerice ni doma, previjanje, hranjenje itd... (Č9) Pomagava si oba, saj se je potrebno prilagoditi z urniki

Kaj mislite, kako družba danes vidi očetovstvo? Kako vidiš vlogo očeta danes?

(Č10) Mislim, da je to stvar posameznika.

2. Družinska politika/zakonodaja

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka? Kako, na kakšen način? (Č11) To je bila odločitev mene in partnerice.

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

(Č12) Malo.

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

(Č13) Preko spleta največ.

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji? Katere?

(Č14) Te, ki jih izkoristiva. (Č15) Otroški dodatek, dopusti, subvencije.

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje 2014-2018).

Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018? Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah (glej v prilogi)?

(Č16) Nisem se še pozanimal. (Č17) Vem samo da bo zdaj plačan očetovski dopust cel.

Kako se soočate s spremembami? Kaj pa partnerka?

(Č18) v redu. Čeprav se še nisem pozanimal.

O ostalih pravicah ste obveščeni? Ali jih vse koristite? Zakaj ja/ne. Kaj pa kakšne subvencije? Katere?

(Č19) pa to kar poznam od prvega otroka. (Č20) Koristiva kar nama pripada in za katere veva.

(Č21) Pomaga nama ja subvencija vrtca.

Vpliv delodajalca? So dovolj razumevajoči? Kaj pa izkušnje partnerk?

(Č22) delodajalec je zelo pomemben. Imava različne urnik zato je treba veliko prilagajanja. (Č23) puncji je težje, saj je velikokrat ona doma če je tamali bolan, pa še noseča je.

4. Informacije

Kako pridete do informacij? Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?

(Č24) Večinoma preko spleta.

So razumljivo razložene? Pregledne? Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?

(Č25) So, vendar rabiš nekaj več časa, da bolj razumljivo dojameš vse stvari.

Kako vam pri tem pomaga socialna delavka? Je dobro razloženo? Si najdejo čas za vas?

(Č26) Socialna delavka nama je zelo pomagala, in lepo razložila, vse kar naju je zanimalo.

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?

(Č27) ne vem

Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

Pogovor 5

Pogovor je bil opravljen v okolici Ljubljane, dne 20.3.2018, od 12.00-13.00. Govorila sem z očetom, 42 let, je samozaposlen, ima štiri otroke in je poročen.

(D1) Starost: 42 (D2) izobrazba: srednja šola, IV. (D3) število in starost otrok: štiri; starost: 3, 3, 14, 17 (D4) zakonski stan: poročen

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate?

(D5) Dobrega, razumljivega, včasih strogega,...

Kaj to vam pomeni?

(D6) Veliko, vzgojiti otroka v močno, odgovorno osebo,...

Kako vidite svojo vlogo?

(D7) Včasih pozitivno, včasih negativno, (D8) odvisno od situacije

Kaj poskušate prenesti na svoje otroke?

(D9) Znanje, vrline,...

Katere so vaše naloge (predvsem z otroci)?

(D10) Igra, učenje, vzgoja,...

Si jih delite s partnerko (če jo imate)?

(D11) da

Opazite pri sebi tudi kakšno »napako«?

(D12) seveda

Kakšno?

(D13) »Potrpežljivost«

Kaj mislite, kako družba danes vidi očetovstvo?

(D14) se počasi enači z materjo/materinstvom

Kako vidiš vlogo očeta danes?

(D15) bolj sodeluje pri skbi, vzgoji, dejavnostih,...

2. Družinska politika/zakonodaja

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka?

(D16) ne

Kako, na kakšen način? /

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

(D17) Zelo malo

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

(D18) Internet

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji?

(D19) nekaj

Katere?

(D20) Pravica do očetovskega dopusta, starševski dopust, skrajšan delovni čas,...

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje 2014-2018).

(D21) nekaj

Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018?

(D22) enotna uvedba denarne pomoči ob rojstvu otroka

Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah (glej v prilogi)?

Kako se soočate s spremembami?

(D23) Sproti, ko se seznanimo

Kaj pa partnerka?

(D24) Sproti, ko se seznani
O ostalih pravicah ste obveščeni?
(D25) Ne oz. če kaj zasledimo preko medijev
Ali jih vse koristite?
(D26) Verjetno ne
Zakaj ja/ne.
(D27) Ker verjetno ne vemo katere vse obstajajo in nam na socialni položaj pripadajo
Kaj pa kakšne subvencije?
(D28) da
Katere?
(D29) Znižano plačilo vrtca, štipendija
Vpliv delodajalca?
So dovolj razumevajoči?
(D30) Kar razumevajoči
Kaj pa izkušnje partnerk?
(D31) Pozitivne

4. Informacije

Kako pridete do informacij?
(D32) Preko medijev, interneta,..
Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?
(D33) Preko medijev, interneta,..
So razumljivo razložene?
(D34) Nekaterne ne
Pregledne?
(D35) odvisno
Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic?
(D36) Se potrudim, vprašam »strica Googla«
Kako vam pri tem pomaga socialna delavka?
(D37) Zelo malo – slabe izkušnje
Je dobro razloženo?
(D38) včasih
Si najdejo čas za vas?
(D39) Niti ne – vsaj iz lastnih izkušenj

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?
(D40) Večja odprtost, (D41) dejanska pomoč socialnih delavcev, ko to potrebuješ, (D42) svetovanje
Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

Pogovor 6

Pogovor sem opravila 23.3.2018, od 16.00-17.00, v okolici Ljubljane. Govorila sem z očetom 29 let, ki ima dva otroke (4 in 1 leto), je v izvenzakonski skupnosti, zaposlen in ima končano osnovno šolo. Starost: (E1) 29 izobrazba: (E2) osnovna šola število in starost otrok: (E3) 2(1,4 let) zakonski stan: (E4) izvenzakonska skupnost

1. Predstavitev očeta

Za kakšnega očeta se imate? Kaj to vam pomeni?
(E5) Imam se za skrbnega, prijaznega in predvsem ljubečega očeta. (E6) Pomeni mi veliko saj bi za svoja otroke naredil vse, da bi imela lepo otroštvo.
Kako vidite svojo vlogo? Kaj poskušate prenesti na svoje otroke?
(E7) Svojo vlogo jemljem zelo resno in se želim izkazati v najboljši luči. (E8) Na svoje otroke poizkušam prenesti zlasti spoštovanje, ki ga v sodobnem svetu po mojem mnenju primanjkuje.
Katere so vaše naloge (predvsem z otroci)? Si jih delite s partnerko(če jo imate)? (E9) Glede na to, da oba delava na različnih izmenah si vse naloge deliva in se prilagajava drug drugemu (E10) (vožnja v vrtec, kuhanje, nabava hrane in oblek, igranje z otrokoma, ..)
Opazite pri sebi tudi kakšno »napako«? Kakšno?
(E11) Pri sebi opažam napako, da popustim pri nekaterih otrokovih željah kot je npr. kupovanje sladkarij.
Kaj mislite, kako družba danes vidi očetovstvo? Kako vidiš vlogo očeta danes?

(E12) Po mojem mnenju se je vloga očetovstva zelo spremenila, saj se sedaj oba starša enakovredno ukvarjata z otrokom, v preteklosti so se ukvarjale po večini le matere.

2. Družinska politika/zakonodaja

Ali je družinska politika vplivala na vašo odločitev za otroka? Kako, na kakšen način? (E13) Družinska politika pri meni ni vplivala na odločitev o otroku

Koliko spremljate dogajanje na področju družinske politike?

Kje jo spremljate, na katerih kanalih dobite največ informacij?

(E14) Dogajanje okoli družinske politike spremljam večinoma le iz medijev (pop tv, Kanal A, SLO 1) ter nekaj malega ob pogovoru s prijatelji.

3. Spremembe starševskega in družinskega varstva

Poznate pravice iz starševskega in družinskega varstva v Sloveniji? Katere?

(E15) Pravico o dopustu poznam še najbolje, ostale pravice pa zelo slabo.

Poznate spremembe na področju starševskega in družinskega varstva? (prehodno obdobje 2014-2018). Veste kakšne spremembe (po prehodnem obdobju) se obetajo v letu 2018? Glede očetovskega dopusta, pomoči ob rojstvu in velikih družinah (glej v prilogi)?

(E16) Spremembe na področju starševskega in družinskega varstva poznam le nekatere

Kako se soočate s spremembami? Kaj pa partnerka?

(E17) Spremembe so dobrodošle, zlasti ko gredo v prid družini kot celoti. (E18) Oba s partnerko sva vesela sprememb.

O ostalih pravicah ste obveščeni? Ali jih vse koristite? Zakaj ja/ne. Kaj pa kakšne subvencije? Katere?

(E19) O vseh pravicah smo malo obveščeni in jih posledično tudi malo koristimo.

Vpliv delodajalca? So dovolj razumevajoči? Kaj pa izkušnje partnerk?

(E20) Vsi delodajalci imajo željo, da si čimmanj na dopustu.

(E21) V mojem primeru je delodajalec razumevajoč, pri partnerici ni bilo tako in so jo odpustili.

4. Informacije

Kako pridete do informacij? Iz kje? Po telefonu, spletu, v živo?

(E22) Največ informacij dobim iz medijev, nekatere na centru za socialno delo in pa seveda ob pogovoru s prijatelji

So razumljivo razložene? Pregledne?

(E23) Mislim, da bi na centru za socialno delo znali najbolje predstaviti in razložiti, priročni so tudi kakšni letaki.

Ali se znajdete pri izpolnjevanju obrazcev za koriščenje pravic? Kako vam pri tem pomaga socialna delavka? Je dobro razloženo? Si najdejo čas za vas?

(E24) Sam vsega obrazca nisem znal izpolniti, zato sem poiskal pomoč na centru za socialno delo, kjer (E25) si vzamejo čas za izpolnitev obrazca in razlago.

5. Izboljšave

Kje vidite prostor za izboljšave?

(E26) Prostor za izboljšave vidim predvsem v obveščanju sprememb na področju starševskega in družinskega varstva

Kje potrebujete pomoč države, mogoče delodajalca ali samega informativnega servisa?

(E27) Vsaka pomoč je dobrodošla, zlasti (E28) v finančnem smislu, kjer bi lahko na vsakem področju naredili korak naprej in najbolj pomagali mladim družinam.

9.3 Kodiranje

9.3.1 Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
A1	25	Starost	Socialno ekonomski status
A2	srednja šola	Izobrazba	Socialno ekonomski status
A3	1 (2leti)	Št. otrok in starost	Socialno ekonomski status
A4	poročen	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
A5	Za zelo dobrega	Vloga očeta	Očetovanje
A6	probam jo spravi na čim boljšo pot/,	Vloga očeta	Očetovanje
A7	da že kot majhna dojamem kaj je dobro in kaj ne./	Vrednote	Očetovanje
A8	je zelo težko	Vrednote	Očetovanje
A9	da morm priskrbeti družini vse kar je potrebno	Vloga očeta	Očetovanje
A10	Trenutno ja, samo moja./	Naloge očeta	Očetovanje
A11	Poštenost, da ni pohlepna, da deli z drugimi, pa naj bo to karkoli. Da gleda svet z realnostjo. Da vidi da ji ni vse podarjeno in lahko./	Vrednote	Očetovanje
A12	Delamo pa napako, ker ji damo vse in s tem misli da bo imela čist vse	Napake	Očetovanje
A13	pa tehnologija današnja./	Napake	Očetovanje
A14	S tem raste. Mi tega nismo mel smo se igrali z igračkami, drugimi otroci. Da pač da mir ji pač dam telefon./	Napake	Očetovanje
A15	Oba. Pač kakor nama čas dopušča./	Igranje z otrokom	Očetovanje
A16	Pospravlam malo manj, kuham, ne ravno vsak dan. Odvisno kako je./	Naloge očeta	Očetovanje
A17	Odvisno. Tut tamala je bolj navezana na njo. In mi včasih ne pusti oblečt ali dat spat	Naloge očeta	Očetovanje
A18	Me moti ja. Ne zato k tko dojemam ampak da bolj razbremenim ženo	Vloga očeta	Očetovanje
A19	K zdravniku jo peljem jaz. Odvisno tut kdo kako dela. Previja jo žena, tu sem slab	Naloge očeta	Očetovanje
A20	Ja več načinov je kako bit oče. Prihajam iz pravoslavne vere, je precej tradicionalna ampak to meni ne odgovarja, je starinsko./	Vloga očetov	Očetovanje
A21	Moža se pač spoštuje. Moraš pa vzeti obe strani saj ne morš bit najpametnejši na svetu, ker nisi./	Vloga očetov	Očetovanje
A22	zame je družina vse. Za njo živim, za njo delam. Če ne bi imel	Družina	Očetovanje

	družine, kaj bi pa delu sam s sabo?		
A23	To men sploh ne spreminja absolutno nič	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
A24	Izkoristim kar mi država da, je pa samo pomoč. Da bi se pa zaradi tega odloči da ne bi imel več otrok to pa ne. Če bi tko razmišlu sploh ne bi imel otroka skoraj noben. Se ne bi splačal sploh./	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
A25	Ja sva./	Družina	Očetovanje
A26	Je sploh ne. Kar slišim spotoma./	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
A27	Sodelavci	Informacije	Informacijski kanali
A28	prijatelji	Informacije	Informacijski kanali
A29	Pol CSD-socialna delavka./	Informacije	Informacijski kanali
A30	politike ne maram. Nimam niti časa kaj dosti	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
A31	Ja nekaj pa že./	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
A32	Malo ja./	Poznavanje sprememb	Spremembe
A33	Ja sem ja. O očetovskem dopustu. Morm pa preverit kok dni še imam	Soočanje s spremembami	Spremembe
A34	Ja seveda seveda. Prvih 15 dni sem izkoristil takoj k je prišla iz bolnice da sem ji pomagal. Ker pač ne more ravno vse sama... 5 sem ponucal za dopust- morje. Ostalo pa mislim da še nisem./	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
A35	Ponucu bom pa vse kar država da./	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
A36	Ja...sm zasledil nekaj sprememb./	Soočanje s spremembami	Spremembe
A37	Npr prej nedržavljeni niso dobili nič, zdaj pa dobijo tudi oni nekaj. Ker žena prej ni dobila nič prej...dobila je nek dodatek in to je to. Ni bila zaposlena./	Spremembe	Spremembe
A38	Ja tut mam, vsako leto dam novo vlogo, pa ob rojstvu sva tut dobila pomoč (Otroški dodatek, pomoč ob rojstvu)	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
A39	Lani je izkoristila 9 mesecev. Pol sva malo zaštrikala ker sva šla prepozno na CSD in sem zdaj dobil mal manj otroškega dodatka	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
A40	Jaz delam, žena išče službo	Delo	Vpliv dela
A41	Pr nas v službi je zelo v redu. Nisem imel nikoli problemov. Tut bolniška za otroka ni problema	Delodajalec	Vpliv dela
A42	Ja razumejo	Delodajalec	Vpliv dela
A43	Ja tam je pa malo drugače. Že zaposlitev dobit je problem. Bom pač jaz mogu večkrat vskočit ane.	Delo	Vpliv dela
A44	Prijatelji/,	Informacije	Informacijski kanali
A45	sodelavci	Informacije	Informacijski kanali
A46	drugi starši	Informacije	Informacijski kanali
A47	CSD	Informacije	Informacijski kanali

A48	Ja čez en let pozabiš kako sploh rešit	Obrazci	Informacijski kanali
A49	Drgač pa pomaga socialna	Pomoč	Informacijski kanali
A50	Zelo dobro razloži, veš kje si	Pomoč	Informacijski kanali
A51	Vse je pa odvisno, na prejšnem CSD-ju je bilo drugače./	Pomoč	Informacijski kanali
A52	Čas si vzame, razloži	Pomoč	Informacijski kanali
A53	Nevem	Izboljšave	Izboljšave
A54	če je ena oseba nezaposlena, da dobi par več pomoči, malo boljša pomoč kakor pa samo otroški dodatek (v našem primeru)/.	Predlogi	Izboljšave

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
B1	35	Starost	Socialno ekonomski status
B2	Srednja šola	Izobrazba	Socialno ekonomski status
B3	3 (9,6, pol leta)	Št. Otrok in starost	Socialno ekonomski status
B4	poročen	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
B5	Imam se za dobrega očeta	Vloga očeta	Očetovanje
B6	Pomeni mi zadovoljstvo, da se lahko osebno dokažem in da sem kos nalogi vzgoje otrok v odgovorne in samostojne ljudi.	Vloga očeta	Očetovanje
B7	Moja vloga se mi zdi zelo pomembna in zahtevna	Vloga očeta	Očetovanje
B8	Na otroke prenašam vse	Vrednote	Očetovanje
B9	da je v življenju treba pošteno delati in pa da je življenje treba uživati, se veliko družiti, se truditi za svoje želje in cilje.	Vrednote	Očetovanje
B10	Pomoč pri domačih nalogah, igranje, športne aktivnosti	Naloge očeta	Očetovanje
B11	Žena poskrbi bolj za umivanje, kosilo...	Naloge mame	Očetovanje
B12	Mogoče se včasih premalo ukvarjam z otroci in preveč s svojimi hobiji.	Napake	Očetovanje
B13	Očetovstvo se vidi v lepi luči in kot zelo zahtevna naloga.	Očetovstvo	Očetovanje
B14	Jaz jo vidim kot zelo lepo in občasno zelo zahtevno, vendar je vredna vseh trudov in odrekani.	Očetovstvo	Očetovanje
B15	Ne, nikakor.	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
B16	Bolj malo	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
B17	ne spremljam poročil in podobno.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
B18	Največ med sodelavci,	Informacije	Informacijski kanali
B19	mediji	Informacije	Informacijski kanali
B20	socialni delavci.	Informacije	Informacijski kanali
B21	Poznam pomoč velikim družinam, otroški dodatek subvencija vrtca, šolske malice.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
B22	Bolj malo.	Poznavanje sprememb	Spremembe

B23	Prehodno obdobje poznam samo zvišanje očetovskega dopusta.	Poznavanje sprememb	Spremembe
B24	S spremembo se v redu soočamo in se prilagajamo	Soočanje s spremembami	Spremembe
B25	Poskušamo jih čim več izkoristiti.	Spremembe	Spremembe
B26	Koristimo subvencijo šolsko malico, vrtec	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
B27	mislim da koristimo vse, ki nam pripadajo mogoče se motim.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
B28	Delodajalec je v redu,	Delodajalec	Vpliv dela
B29	razume, če je povezano z otroci, vedno dobim frej	Delodajalec	Vpliv dela
B30	Žena je trenutno na porodniški, ima pa tudi dovolj v redu delodajalca	delodajalec	Vpliv dela
B31	prek pogovorov	Informacije	Informacijski kanali
B32	medijev	Informacije	Informacijski kanali
B33	spleta	Informacije	Informacijski kanali
B34	socialnih delavk prek telefona.	informacije	Informacijski kanali
B35	Večina jih je razumljivih	Informacije	Informacijski kanali
B36	dosti preglednih.	Informacije	Informacijski kanali
B37	Se znajdem	Obrazci	Informacijski kanali
B38	Včasih se zmedem pa prosim socialne delavce da mi pomagajo preverit, če imam vse pravilno izpolnjeno.	Pomoč	Informacijski kanali
B39	Vedno mi pomagajo pri težavah, mi razloži kar ne vem	Pomoč	Informacijski kanali
B40	Ne vem, ne razmišljam o tem.	Izboljšave	Izboljšave
B41	Mogoče malo bolj prijazne uradne ure CSD.	Predlogi	Izboljšave

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
C1	31	Starost	Socialno ekonomski status
C2	VI/2-višja šola	Izobrazba	Socialno ekonomski status
C3	1 / 3 tedne	Št. otrok in starost	Socialno ekonomski status
C4	srečno poročen	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
C5	Imam se za dobrega očeta.	Vloga očeta	Očetovanje
C6	Zelo pomembno mi je, da sem dober oče	vloga očeta	Očetovanje
C7	želim mojemu otroku nuditi to, kar sem bil sam prikrajšan.	Vloga očeta	Očetovanje
C8	Svojo vlogo vidim, kot oseba, ki bo vzgajala otroka dokler ne bo otrok bil zmožen poskrbeti zase oz. dokler ne bo odrasla samostojna oseba.	Vloga očeta	Očetovanje
C9	Vsa načela, ki ji bodo pomagale postati zrela, samostojna, prijazna oseba, ki bo imela empatijo in se kljub temu znala postaviti zase	Vrednote	Očetovanje
C10	Prenesti ji bom poskušal tudi vsa znanja in izkušnje, ki ji bodo lahko koristila, da bo postala dobra,	Vrednote	Očetovanje

	uspešna, zdrava in predvsem srečna oseba		
C11	Trenutno naloge so menjanje pleničk, umivanje, podpora ženi pri razbremenitvi, nakupi za družino, kuhanje hrane, pranje, čiščenje, zlaganje peril itd...	Naloge očeta	Očetovanje
C12	Vse naloge si probava z ženo razdeliti enakovredno	Naloge očeta	Očetovanje
C13	Poskušava biti ekipa, saj je to za naju edino smiselno, za dobrobit najinega otroka	Naloge očeta	Očetovanje
C14	Zaradi lastnih življenjskih izkušenj opažam tudi svoje napake.	Napake	Očetovanje
C15	V nekaterih situacijah, postanem malo negotov, a se na srečo znam umiriti.	Napake	Očetovanje
C16	Družba danes na očetovstvo gleda zelo deljeno.	Vloga očeta	Očetovanje
C17	Mislim, da je delitev predvsem prisotna pri generacijskih razlikah, stopnji izobrazbe, družbeno-socialnem statusu	Vloga očeta	Očetovanje
C18	starejšim se ne zdi logično, zakaj se mladi odločajo za kariero in obratno mlajši ne razumejo starejših, da se na njih vrši pritisk o naraščanju	Vloga očeta	Očetovanje
C19	Tudi pri izobrazbi se močno pozna mnenje o očetovstvu, predvsem pa o tem, kakšne naloge ima oče, saj je tu zelo pogled zelo različen.	Vloga očeta	očetovanje
C20	Danes bi morala biti vloga očeta predvsem ta, da je prisoten pri vzgoji svojega otroka in da tega ne prepušča tako kot narekuje stereotip, samo mami otroka	Vloga očeta	Očetovanje
C21	Biti oče pomeni, skrbeti za otroka s tem da mu poleg osnovnih življenjskih dobrin stoji ob strani tudi pri vzgoji, učenju, igri, hranjenju, druženju, športnih aktivnostih in vzpodbujati to, kar otroka zanima.	Vloga očeta	očetovanje
C22	Načeloma ni vplivala, saj sva se za najino hčerko odločila zavestno in z ljubeznijo	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
C23	Je pa pri odločitvi na nek način vplivala tudi družinska politika.	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
C24	Morda je vplivalo le toliko, da sva se odločila za otroka v Sloveniji namesto tujini, ker je materinski dopust daljši kot v nekaterih drugih državah (primer Švica, 3 mesece plačanega materinskega dopusta).	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
C25	Od kar sva z ženo začela razmišljati o otroku kar precej.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja

C26	Največ informacij dobim preko interneta	Informacije	Informacijski kanali
C27	socialnih omrežij	Informacije	Informacijski kanali
C28	preko televizije (pop tv, kanal A, planet tv	Informacije	Informacijski kanali
C29	Zagotovo nekatere poznam, za ostale pa lahko s pomočjo interneta hitro spoznam.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
C30	Materinski dopust, očetovski dopust, enkratna denarna pomoč, otroški dodatek gelde na zaslužek, dodelitev vrtca, pomoč pri negi ob primeru, da jo otrok potrebuje	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
C31	Ce se ne motim, so bile spremembe zaradi finančne krize, predvsem se je to poznalo pri finančni podpor	Spremembe	Spremembe
C32	Očetovski dopust se iz kombiniranih 90 dni (plačani in neplačani) spremeni v 30 dni plačanega (15 dni do konca 6 meseca starosti otroka, ostalo pa je potrebno koristiti dokler otrok ne začne hoditi v šolo)	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C33	Znesek pomoči ob rojstvu se je poenotil in postal 280€.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C34	Velike družine dobijo enkratno denarno pomoč glede na število otrok.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C35	S spremembami se soočam z deljenimi občutki	Soočanje s spremembami	Spremembe
C36	Seveda sem zadovoljen, da bom kot oče imel na voljo 30 plačanih dni dopusta, a zame osebno bi bilo vredno več imeti na voljo več neplačanega dopusta, kot je bilo to pred spremembo zakona, ker mi čas z otrokom pomeni več, kot denar	Soočanje s spremembami	Spremembe
C37	se ne strinjam z poenotenjem denarne pomoči ob rojstvu otroka	Soočanje s spremembami	Spremembe
C38	Menim, da družina, ki ima mesečni zaslužek nad 3000 neto, ne potrebuje finančne podpore, medtem ko bi družinam z nižjimi dohodki pa tudi tistim, ki so v nekem povprečju, zelo potrebovale. Razporediti bi morali drugače/	Soočanje s spremembami	Spremembe
C39	Načeloma se z mojim mišljenjem strinja.	Soočanje s spremembami	
C40	Morda, a zagotovo ne dovolj.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C41	Za tiste, katere vem, da jih imam, jih koristim	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C42	Ker nama z ženo pomagajo pri oskrbi otroka.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C43	Nekatere subvencije poznam.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja

C44	Subvencija vrtca, prehrane v šoli, morda pod to spadajo tudi kake štipendije, prevoz v šolo	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
C45	vpliv delodajalca je seveda vedno prisoten.	Delodajalec	Vpliv dela
C46	Odvisno od trenutnega razpoloženja	Delodajalec	Vpliv dela
C47	Večinoma časa so razumevajoči, se pa zgodi, da tudi nimajo razumevanja	Delodajalec	Vpliv dela
C48	Izkušnje partnerke so takšne kot moje.	Delodajalec	Vpliv dela
C49	Do informacij pridem, kadar jih potrebujem in sam raziščem opcije	Informacije	Informacijski kanali
C50	Pogosto me na te zadeve spominjajo tudi družinski člani in prijatelji, a sem večinoma o vsem obveščen že prej zaradi lastne samoiniciative	Informacije	Informacijski kanali
C51	Google,	Informacije	Informacijski kanali
C52	e-uprava	Informacije	Informacijski kanali
C53	forum med-over-net	Informacije	Informacijski kanali
C54	facebook	Informacije	Informacijski kanali
C55	televizija	Informacije	Informacijski kanali
C56	radio	Informacije	Informacijski kanali
C57	Po telefonu	Informacije	Informacijski kanali
C58	preko računalnika na spletu	Informacije	Informacijski kanali
C59	v živo pa samo kadar gremo urejat zadeve osebno in zvem dodatne informacije.	Informacije	Informacijski kanali
C60	Mislim, da je za razgledano populacijo dovolj razloženo, medtem ko sem prepričan, da marsikomu ni povsem jasno.	Obrazci	Informacijski kanali
C61	Do neke mere so, a mislim, da bi lahko bile še bolj pregledne	Obrazci	Informacijski kanali
C62	Se, vendar zagotovo včasih potrebujem pomoč osebja.	Obrazci	Informacijski kanali
C63	Odvisno od razpoloženja socialne delavke	Pomoč	Informacijski kanali
C64	Nekatere so zelo ustrezljive, spet druge ne	Pomoč	Informacijski kanali
C65	Imam različne izkušnje in v večini primerov nimam težav	Pomoč	Informacijski kanali
C66	Odvisno od razpoloženja socialnih delavcev, ki pa je zagotovo odvisen od obremenjenosti tistega momenta	Pomoč	Informacijski kanali
C67	Večinoma si najdejo čas	Pomoč	Informacijski kanali
C68	V digitalni dobi, bi morale biti več poudarka in možnosti urejanja dokumentacije preko spleta.	Predlogi	Izboljšave
C69	dokumentacija z papirjem in raznimi kopijami bi morala biti omejena, saj je izredno zamudna	Predlogi	Izboljšave
C70	Vloge bi morale biti dostopne preko spleta, kjer bi obrazci imeli ob poljih za izpolnitev ob simbolu	Predlogi	Izboljšave

	vse informacije o tem kaj in kdo to izpolni		
C71	Ob tem bi lahko bila prisotna tudi podpora strankam preko telefona ali v preko pisne oblike (chat)	Predlogi	Izboljšave
C72	Pomoč države bi moral biti tudi osebam, ki morda nimajo najnižjih dohodkov, a so zaradi življenjskih situacij potisnjene v stisko	Izboljšave	Izboljšave
C73	Morala bi obstajati neka komisija ali ustanova, ki bi lahko bila prisotna za individualne primere	Predlogi	Izboljšave
C74	Problematična pa je tudi delitev na to, kdo vse je opravičen pri pomoči države, nekateri preveč, spet drugi premalo, predvsem pa je pozabljen srednji razred.	Izboljšave	Izboljšave

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
Č1	25	Starost	Socialno ekonomski status
Č2	Srednja šola	Izobrazba	Socialno ekonomski status
Č3	1 (1,5 let)+drugi na poti	Št. otrok in starost	Socialno ekonomski status
Č4	V vezi	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
Č5	Imam se za ponosnega očeta	Vloga očeta	Očetovanje
Č6	otroci mi zelo veliko pomenijo.	Vloga očeta	Očetovanje
Č7	Svoje znanje in izkušnje, ki jih v življenju pridobivamo	Vrednote	Očetovanje
Č8	Moje naloge so skrb za otroke, ko sem sam in partnerice ni doma,previjanje,hranjenje itd...(	Naloge očeta	Očetovanje
Č9	Pomagava si oba, saj se je potrebno prilagoditi z urniki	Naloge očeta	Očetovanje
Č10	Mislim,da je to stvar posameznika.	Vloga očeta	Očetovanje
Č11	To je bila odločitev mene in partnerice.	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
Č12	Malo.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
Č13	Preko spleta največ	Informacije	Informacijski kanali
Č14	Te, ki jih izkoristiva.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
Č15	Otroški dodatek, dopusti, subvencije.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
Č16	Nisem se še pozanimal.	Spremembe	Spremembe
Č17	Vem samo da bo zdaj plačan očetovski dopust cel.	Spremembe	Spremembe
Č18	v redu. Čeprav se še nisem pozanimal.	Soočanje s spremembami	Spremembe
Č19	pa to kar poznam od prvega otroka	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
Č20	Koristiva kar nama pripada in za katere veva	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
Č21	Pomaga nama ja subvencija vrtca.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja

Č22	delodajalec je zelo pomemben. Imava različne urnik zato je treba veliko prilagajanja	Delodajalec	Vpliv dela
Č23	punci je težje, saj je velikokrat ona doma če je tamali bolan, pa še noseča je	Delodajalec	Vpliv dela
Č24	Večinoma preko spleta	Informacije	Informacijski kanali
Č25	So.vendar rabiš nekaj več časa, da bolj razumljivo dojameš vse stvari.	Obrazci	Informacijski kanali
Č26	Socialna delavka nama je zelo pomagala, in lepo razložila, vse kar naju je zanimalo.	Pomoč	Informacijski kanali
Č27	ne vem	Predlogi	Izboljšave

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
D1	42	Starost	Socialno ekonomski status
D2	Srednja šola, IV	Izobrazba	Socialno ekonomski status
D3	štiri; starost: 3, 3, 14, 17	Št. in starost otrok	Socialno ekonomski status
D4	poročen	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
D5	Dobrega, razumljivega, včasih strogega,...	Vloga očeta	Očetovanje
D6	Veliko, vzgojiti otroka v močno, odgovorno osebo,...	Vloga očeta	Očetovanje
D7	Včasih pozitivno, včasih negativno	Vloga očeta	Očetovanje
D8	odvisno od situacije	Vloga očeta	Očetovanje
D9	Znanje, vrline,...	Vrednote	Očetovanje
D10	Igra, učenje, vzgoja,...	Naloge očeta	Očetovanje
D11	da	Naloge očeta	Očetovanje
D12	seveda	Napake	Očetovanje
D13	»Potrpežljivost«	Napake	Očetovanje
D14	se počasi enači z materjo/materinstvom	Očetovstvo	Očetovanje
D15	bolj sodeluje pri skbi, vzgoji, dejavnostih,...	Očetovstvo	Očetovanje
D16	ne	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
D17	Zelo malo	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
D18	Internet	Informacije	Informacijski kanali
D19	nekaj	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
D20	Pravica do očetovskega dopusta, starševski dopust, skrajšan delovni čas,...	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
D21	nekaj	Poznavanje sprememb	Spremembe
D22	enotna uvedba denarne pomoči ob rojstvu otroka	Poznavanje sprememb	Spremembe
D23	Sproti, ko se seznamimo	Soočanje s spremembami	Spremembe
D24	Sproti, ko se seznani	Soočanje s spremembami	Spremembe
D25	Ne oz. če kaj zasledimo preko medijev	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
D26	Verjetno ne	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja

D27	Ker verjetno ne vemo katere vse obstajajo in nam na socialni položaj pripadajo	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
D28	da	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
D29	Znižano plačilo vrtca, štipendija	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
D30	Kar razumevajoči	Delodajalec	Vpliv dela
D31	Pozitivne	Delodajalec	Vpliv dela
D32	Preko medijev, interneta,..	Informacije	Informacijski kanali
D33	Preko medijev, interneta,..	Informacije	Informacijski kanali
D34	Nekatere ne	Informacije	Informacijski kanali
D35	odvisno	Informacije	Informacijski kanali
D36	Se potrudim, vprašam »strica Googla«	Obrazci	Informacijski kanali
D37	Zelo malo – slabe izkušnje	Pomoč	Informacijski kanali
D38	včasih	Pomoč	Informacijski kanali
D39	Niti ne – vsaj iz lastnih izkušenj	Pomoč	Informacijski kanali
D40	Večja odprtost,	Predlogi	Izboljšave
D41	dejanska pomoč socialnih delavcev, ko to potrebuješ	Izboljšave	Izboljšave
D42	svetovanje	Predlogi	Izboljšave

ŠT. IZJAVE	ENOTA KODIRANJA	POJEM	KATEGORIJA
E1	29	Starost	Socialno ekonomski status
E2	Osnovna šola	Izobrazba	Socialno ekonomski status
E3	2 (1, 4 let)	Št. otrok in starost	Socialno ekonomski status
E4	Izvenzakosnka skupnost	Zakonski stan	Socialno ekonomski status
E5	Imam se za skrbnega, prijaznega in predvsem ljubečega očeta	Vloga očeta	Očetovanje
E6	Pomeni mi veliko saj bi za svoja otroka naredil vse, da bi imela lepo otroštvo.	Vloga očeta	Očetovanje
E7	Svojo vlogo jemljem zelo resno in se želim izkazati v najboljši luči.	Vloga očeta	Očetovanje
E8	Na svoje otroke poizkušam prenesti zlasti spoštovanje, ki ga v sodobnem svetu po mojem mnenju primanjkuje.	Vrednote	Očetovanje
E9	Glede na to, da oba delava na različnih izmenah si vse naloge deliva in se prilagajava drug drugemu .	Naloge očeta	Očetovanje
E10	(vožnja v vrtec, kuhanje, nabava hrane in oblek, igranje z otrokoma, ..)	Naloge očeta	Očetovanje
E11	Pri sebi opažam napako, da popustim pri nekaterih otrokovih željah kot je npr. kupovanje sladkarij.	Napake očeta	Očetovanje
E12	Po mojem mnenju se je vloga očetovstva zelo spremenila, saj se sedaj oba starša enakovredno ukvarjata z otrokom, v preteklosti	Vloga očeta	Očetovanje

	so se ukvarjale po večini le matere.		
E13	Družinska politika pri meni ni vplivala na odločitev o otroku	Vplivanje na odločitev	Družinska zakonodaja
E14	Dogajanje okoli družinske politike spremljam večinoma le iz medijev (pop tv, Kanal A, SLO 1) ter nekaj malega ob pogovoru s prijatelji.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
E15	Pravico o dopustu poznam še najbolje, ostale pravice pa zelo slabo.	Spremljanje politike	Družinska zakonodaja
E16	Spremembe na področju starševskega in družinskega varstva poznam le nekatere	Poznavanje sprememb	Spremembe
E17	Spremembe so dobrodošle, zlasti ko gredo v prid družini kot celoti.	Soočanje s spremembami	Spremembe
E18	Oba s partnerko sva vesela sprememb.	Soočanje s spremembami	Spremembe
E19	O vseh pravicah smo malo obveščeni in jih posledično tudi malo koristimo.	Koriščenje pravic	Družinska zakonodaja
E20	Vsi delodajalci imajo željo, da si čimmanj na dopustu.	Delodajalec	Vpliv dela
E21	V mojem primeru je delodajalec razumevajoč, pri partnerici ni bilo tako in so jo odpustili.	Delodajalec	Vpliv dela
E22	Največ informacij dobim iz medijev, nekatere na centru za socialno delo in pa seveda ob pogovoru s prijatelji	Informacije	Informacijski kanali
E23	Mislim, da bi na centru za socialno delo znali najboljše predstaviti in razložiti, priročni so tudi kakšni letaki.	Informacije	Informacijski kanali
E24	Sam vsega obrazca nisem znal izpolniti, zato sem poiskal pomoč na centru za socialno delo	Obrazci	Informacijski kanali
E25	si vzamejo čas za izpolnitev obrazca in razlago.	Pomoč	Informacijski kanali
E26	Prostor za izboljšave vidim predvsem v obveščanju sprememb na področju starševskega in družinskega varstva	Izboljšave	Izboljšave
E27	Vsaka pomoč je dobrodošla	Pomoč	Informacijski kanali
E28	v finančnem smislu, kjer bi lahko na vsakem področju naredili korak naprej in najbolj pomagali mladim družinam.	Predlogi	Izboljšave

9.3.2 Osno kodiranje

Socialno ekonomski status

Starost:

(A1) 25

(B1) 35

(C1) 31
(Č1) 25
(D1) 42
(E1) 29

Izobrazba:

(A2) srednja šola
(B2) srednja šola
(C2) VI/2-višja šola
(Č2) srednja šola
(D2) srednja šola, IV
(E2) osnovna šola

Število in starost otrok:

(A3) 1 (2 leti)
(B3) 3 (9, 6, pol leta)
(C3) 1 (3 tedne)
(Č3) 1(1,5 let)+drugi na poti
(D3) štiri: 3,3,14,17
(E3) 2(1,4 let)

Zakonski stan:

(A4) poročen
(B4) poročen
(C4) srečno poročen
(Č4) v vezi
(D5) poročen
(E4) izvenzakonska skupnost

Očetovanje

Vloga očeta

(A5) Za zelo dobrega/
(A6) probam jo spravi na čim boljše pot/
(A9) da morm priskrbeti družini vse kar je potrebno
(A18) Me moti ja. Ne zato k tko dojema ampak da bolj razbremenim ženo/
(A20) Ja več načinov je kako bit oče. Prihajam iz pravoslavne vere, je precej tradicionalna ampak to meni ne odgovarja, je starinsko/
(A21) Moža se pač spoštuje. Moraš pa vzeti obe strani saj ne morš bit najpametnejši na svetu, ker nisi./
(B5) Imam se za dobrega očeta
(B6) Pomeni mi zadovoljstvo, da se lahko osebno dokažem in da sem kos nalogi vzgoje otrok v odgovorne in samostojne ljudi.
(B7) Moja vloga se mi zdi zelo pomembna in zahtevna
(B13) Očetovstvo se vidi v lepi luči in kot zelo zahtevna naloga
(B14) Jaz jo vidim kot zelo lepo in občasno zelo zahtevno, vendar je vredna vseh trudov in odrekanih.
(C5) Imam se za dobrega očeta.
(C6) Zelo pomembno mi je, da sem dober oče
(C7) želim mojemu otroku nuditi to, kar sem bil sam prikrajšan.
(C8) Svojo vlogo vidim, kot oseba, ki bo vzgajala otroka dokler ne bo otrok bil zmožen poskrbeti zase oz. dokler ne bo odrasla samostojna oseba.
(C16) Družba danes na očetovstvo gleda zelo deljeno.
(C17) Mislim, da je delitev predvsem prisotna pri generacijskih razlikah, stopnji izobrazbe, družbeno-socialnem statusu.
(C18) starejšim se ne zdi logično, zakaj se mladi odločajo za kariero in obratno mlajši ne razumejo starejših, da se na njih vrši pritisk o naraščanju.
(C19) Tudi pri izobrazbi se močno pozna mnenje o očetovstvu, predvsem pa o tem, kakšne naloge ima oče, saj je tu zelo pogled zelo različen.

(C20)Danes bi morala biti vloga očeta predvsem ta, da je prisoten pri vzgoji svojega otroka in da tega ne prepušča tako kot narekuje stereotip, samo mami otroka.
 (C21)Biti oče pomeni, skrbeti za otroka s tem da mu poleg osnovnih življenjskih dobrin stoji ob strani tudi pri vzgoji, učenju, igri, hranjenju, druženju, športnih aktivnostih in vzpodbujati to, kar otroka zanima. (Č5) Imam se za ponosnega očeta
 (Č6) otroci mi zelo veliko pomenijo.
 (Č10) Mislim,da je to stvar posameznika.
 (D5) Dobrega, razumljivega, včasih strogega,...
 (D6) Veliko, vzgojiti otroka v močno, odgovorno osebo,...
 (D7) Včasih pozitivno, včasih negativno,
 (D8) odvisno od situacije
 (D14) se počasi enači z materjo/materinstvom
 (D15) bolj sodeluje pri skbi, vzgoji, dejavnostih,...
 (E5) Imam se za skrbnega, prijaznega in predvsem ljubečega očeta.
 (E6) Pomeni mi veliko saj bi za svoja otroka naredil vse, da bi imela lepo otroštvo.
 (E7) Svojo vlogo jemljem zelo resno in se želim izkazati v najboljši luči.
 (E12) Po mojem mnenju se je vloga očetovstva zelo spremenila, saj se sedaj oba starša enakovredno ukvarjata z otrokom, v preteklosti so se ukvarjale po večini le matere.

Vrednote

(A7)da že kot majhna dojame kaj je dobro in kaj ne./
 (A8) je zelo težko/.
 (A11)Poštenost, da ni pohlepna, da deli z drugimi, pa naj bo to karkoli. Da gleda svet z realnostjo. Da vidi da ji ni vse podarjeno in lahko/.
 (B8)Na otroke prenašam vse
 (B9)da je v življenju treba pošteno delati in pa da je življenje treba uživati, se veliko družiti, se truditi za svoje želje in cilje.
 (C9)Vsa načela, ki ji bodo pomagale postati zrela, samostojna, prijazna oseba, ki bo imela empatijo in se kljub temu znala postaviti zase
 (C10)Prenesti ji bom poskušal tudi vsa znanja in izkušnje, ki ji bodo lahko koristila, da bo postala dobra, uspešna, zdrava in predvsem srečna oseba.
 (Č7) Svoje znanje in izkušnje, ki jih v življenju pridobivamo.
 (D9) Znanje, vrline,...
 (E8) Na svoje otroke poizkušam prenesti zlasti spoštovanje, ki ga v sodobnem svetu po mojem mnenju primanjkuje.

Naloge očeta

(A10)Trenutno ja, samo moja./
 (A15)Oba. Pač kakor nama čas dopušča/.
 (A16)Pospravlam malo manj, kuham, ne ravno vsak dan. Odvisno kako je./
 (A17)Odvisno. Tut tamala je bolj navezana na njo. In mi včasih ne pusti oblečt ali dat spat/.
 (A19)K zdravniku jo peljem jaz. Odvisno tut kdo kako dela. Previja jo žena, tu sem slab/.
 (B10)Pomoč pri domačih nalogah, igranje, športne aktivnosti.
 (C11)Trenutno naloge so menjanje pleničk, umivanje, podpora ženi pri razbremenitvi, nakupi za družino, kuhanje hrane, pranje, čiščenje, zlaganje peril itd...
 (C12)Vse naloge si probava z ženo razdeliti enakovredno
 (C13)Poskuša biti ekipa, saj je to za nju edino smiselno, za dobrobit najinega otroka.
 (Č8)Moje naloge so skrb za otroka, ko sem sam in partnerice ni doma,previjanje,hranjenje itd...
 (Č9) Pomagava si oba, saj se je potrebno prilagoditi z urniki
 (D10) Igra, učenje, vzgoja,...
 (D11) da
 (E9) Glede na to, da oba delava na različnih izmenah si vse naloge deliva in se prilagajava drug drugemu
 (E10) (vožnja v vrtec, kuhanje, nabava hrane in oblek, igranje z otrokoma, ..)

Napake

(A12)Delamo pa napako, ker ji damo vse in s tem misli da bo imela čist vse./
 (A13)pa tehnologija današnja/.
 (A14)S tem raste. Mi tega nismo mel smo se igrali z igračkami, drugimi otroci. Da pač da mir ji pač dam telefon/.

(B12) Mogoče se včasih premalo ukvarjam z otroci in preveč s svojimi hobiji
(C14) Zaradi lastnih življenjskih izkušenj opažam tudi svoje napake.
(C15) V nekaterih situacijah, postanem malo negotov, a se na srečo znam umiriti.
(D12) seveda
(D13) »Potrpežljivost«
(E11) Pri sebi opažam napako, da popustim pri nekaterih otrokovih željah kot je npr. kupovanje sladkarij.

Naloge mame

(B11) Žena poskrbi bolj za umivanje, kosilo...

Družina

(A22) zame je družina vse. Za njo živim, za njo delam. Če ne bi imel družine, kaj bi pa delu sam s sabo?/
(A25) Ja sva/

Družinska zakonodaja

Vplivanje na odločitve

(A23) To men sploh ne spreminja absolutno nič/.
(A24) Izkoristim kar mi država da, je pa samo pomoč. Da bi se pa zaradi tega odloči da ne bi imel več otrok to pa ne. Če bi tko razmišlu sploh ne bi imel otroka skoraj noben. Se ne bi splačal sploh./
(B15) Ne, nikakor.
(C22) Načeloma ni vplivala, saj sva se za najino hčerko odločila zavestno in z ljubeznijo.
(C23) Je pa pri odločitvi na nek način vplivala tudi družinska politika.
(C24) Morda je vplivalo le toliko, da sva se odločila za otroka v Sloveniji namesto tujini, ker je materinski dopust daljši kot v nekaterih drugih državah (primer Švica, 3 mesece plačanega materinskega dopusta).
(Č11) To je bila odločitev mene in partnerice.
(D16) ne
(E13) Družinska politika pri meni ni vplivala na odločitve o otroku

Spremljanje politike

(A26) Je sploh ne. Kar slišim spotoma/.
(A30) politike ne maram. Nimam niti časa kaj dosti./
(A31) Ja nekaj pa že./
(B16) Bolj malo
(B17) ne spremljam poročil in podobno.
(B20) Poznam pomoč velikim družinam, otroški dodatek subvencija vrtca, šolske malice.
(C25) Od kar sva z ženo začela razmišljati o otroku kar precej.
(Č12) Malo.
(Č14) Te, ki jih izkoristiva
(D17) Zelo malo
(E14) Dogajanje okoli družinske politike spremljam večinoma le iz medijev (pop tv, Kanal A, SLO 1) ter nekaj malega ob pogovoru s prijatelji. (E15) Pravico o dopustu poznam še najbolje, ostale pravice pa zelo slabo.

Koriščenje pravic

(A34) Ja seveda seveda. Prvih 15 dni sem izkoristil takoj k je prišla iz bolnice da sem ji pomagal. Ker pač ne more ravno vse sama... 5 sem ponudil za dopust- morje. Ostalo pa mislim da še nisem./ (A35) Ponucu bom pa vse kar država da./
(A38) Ja tut mam, vsako leto dam novo vlogo, pa ob rojstvu sva tut dobila pomoč/.
(A39) Lani je izkoristila 9 mesecev. Pol sva malo zaštrikala ker sva šla prepozno na CSD in sem zdaj dobil mal manj otroškega dodatka./
(B25) Koristimo subvencijo šolsko malico, vrtec
(B26) mislim da koristimo vse, ki nam pripadajo mogoče se motim.
(C40) Morda, a zagotovo ne dovolj.
(C41) Za tiste, katere vem, da jih imam, jih koristim.
(C42) Ker nama z ženo pomagajo pri oskrbi otroka.
(C44) Subvencija vrtca, prehrane v šoli, morda pod to spadajo tudi kake štipendije, prevoz v šolo

- (Č15) Otroški dodatek, dopusti, subvencije.
 (Č20) Koristiva kar nama pripada in za katere vea.
 (Č21) Pomaga nama ja subvencija vrtca.
 (D25) Ne oz. če kaj zasledimo preko medijev
 (D26) Verjetno ne
 (D27) Ker verjetno ne vemo katere vse obstajajo in nam na socialni položaj pripadajo
 (D28) da
 (D29) Znižano plačilo vrtca, štipendija
 (E19) O vseh pravicah smo malo obveščeni in jih posledično tudi malo koristimo.

Spremembe

Poznavanje sprememb

- (A32) Malo ja./
 (A37) Npr prej nederžavljeni niso dobili nič, zdaj pa dobijo tudi oni nekaj. Ker žena prej ni dobila nič prej...dobila je nek dodatek in to je to. Ni bila zaposlena./
 (B21) Bolj malo.
 (B22) Prehodno obdobje poznam samo zvišanje očetovskega dopusta.
 (C29) Zagotovo nekatere poznam, za ostale pa lahko s pomočjo interneta hitro spoznam.
 (C30) Materinski dopust, očetovski dopust, enkratna denarna pomoč, otroški dodatek gelde na zaslužek, dodelitev vrtca, pomoč pri negi ob primeru, da jo otrok potrebuje, itd...
 (C31) Če se ne motim, so bile spremembe zaradi finančne krize, predvsem se je to poznalo pri finančni podpori.
 (C32) Očetovski dopust se iz kombiniranih 90 dni (plačani in neplačani) spremeni v 30 dni plačanega (15 dni do konca 6 meseca starosti otroka, ostalo pa je potrebno koristiti dokler otrok ne začne hoditi v šolo).
 (C33) Znesek pomoči ob rojstvu se je poenotil in postal 280€.
 (C34) Velike družine dobijo enkratno denarno pomoč glede na število otrok.
 (C43) Nekatero subvencijo poznam.
 (Č16) Nisem se še pozanimal.
 (Č17) Vem samo da bo zdaj plačan očetovski dopust cel.
 (Č19) pa to kar poznam od prvega otroka.
 (D19) nekaj
 (D20) Pravica do očetovskega dopusta, starševski dopust, skrajšan delovni čas,...
 (D21) nekaj
 (D22) enotna uvedba denarne pomoči ob rojstvu otroka
 (E16) Spremembe na področju starševskega in družinskega varstva poznam le nekatere

Soočanje s spremembami

- (A33) Ja sem ja. O očetovskem dopustu. Morm pa preverit kok dni še imam./
 (A36) Ja...sm zasledil nekaj sprememb./
 (B23) S spremembo se v redu soočamo in se prilagajamo.
 (B24) Poskušamo jih čim več izkoristiti.
 (C35) S spremembami se soočam z deljenimi občutki.
 (C36) Seveda sem zadovoljen, da bom kot oče imel na voljo 30 plačanih dni dopusta, a zame osebno bi bilo vredno več imeti na voljo več neplačanega dopusta, kot je bilo to pred spremembo zakona, ker mi čas z otrokom pomeni več, kot denar.
 (C37) se ne strinjam z poenotenjem denarne pomoči ob rojstvu otroka.
 (C38) Menim, da družina, ki ima mesečni zaslužek nad 3000 neto, ne potrebuje finančne podpore, medtem ko bi družinam z nižjimi dohodki pa tudi tistim, ki so v nekem povprečju, zelo potrebovale. Razporediti bi morali drugače./
 (C39) Načeloma se z mojim mišljenjem strinja
 (Č18) v redu. Čeprav se še nisem pozanimal.
 (D23) Sproti, ko se seznanimo
 (D24) Sproti, ko se seznani
 (E17) Spremembe so dobrodošle, zlasti ko gredo v prid družini kot celoti.
 (E18) Oba s partnerko sva vesela sprememb.

Vpliv dela

Delo

(A40) Jaz delam, žena išče službo/.

(A43) Ja tam je pa malo drugače. Že zaposlitev dobit je problem. Bom pač jaz mogu večkrat vskočit ane./

Delodajalec

(A41) Pr nas v službi je zelo v redu. Nisem imel nikoli problemov. Tut bolniška za otroka ni problema./

(A42) Ja razumejo/

(B27) Delodajalec je v redu

(B28) razume, če je povezano z otroci, vedno dobim frej

(B29) Žena je trenutno na porodniški, ima pa tudi dovolj v redu delodajalca.

(C45) Vpliv delodajalca je seveda vedno prisoten.

(C46) Odvisno od trenutnega razpoloženja.

(C47) Večinoma časa so razumevajoči, se pa zgodi, da tudi nimajo razumevanja.

(C48) Izkušnje partnerke so takšne kot moje.

(Č22) delodajalec je zelo pomemben. Imava različne urnik zato je treba veliko prilagajanja.

(Č23) puncu je težje, saj je velikokrat ona doma če je tamali bolan, pa še noseča je.

(D30) Kar razumevajoči

(D31) Pozitivne

(E20) Vsi delodajalci imajo željo, da si čimmanj na dopustu.

(E21) V mojem primeru je delodajalec razumevajoč, pri partnerici ni bilo tako in so jo odpustili.

Informacijski kanali

Informacije

(A27) Sodelavci./

(A28) prijatelji/.

(A29) Pol CSD-socialna delavka

(A44) Prijatelji/.

(A45) sodelavci/.

(A46) drugi starši/.

(A47) CSD./

(B17) Največ med sodelavci,

(B18) mediji

(B19) socialni delavci.

(B30) prek pogovorov,

(B31) medijev,

(B32) spleta

(B33) socialnih delavk prek telefona

(C26) Največ informacij dobim preko interneta,

(C27) socialnih omrežij

(C28) preko televizije (pop tv, kanal A, planet tv).

(C49) Do informacij pridem, kadar jih potrebujem in sam raziščem opcije.

(C50) Pogosto me na te zadeve spominjajo tudi družinski člani in prijatelji, a sem večinoma o vsem obveščen že prej zaradi lastne samoiniciative.

(C51) Google,

(C52) e-uprava,

(C53) forum med-over-net,

(C54) facebook,

(C55) televizija,

(C56) radio,

(C57) Po telefonu,

(C58) preko računalnika na spletu,

(C59) v živo pa samo kadar gremo urejat zadeve osebno in zvem dodatne informacije.

(Č13) Preko spleta največ.

(Č24) Večinoma preko spleta.

(D18) Internet

(D32) Preko medijev, interneta,...

(D33) Preko medijev, interneta,...

(D34) Nekatere ne

(D35) odvisno

(E22) Največ informacij dobim iz medijev, nekatere na centru za socialno delo in pa seveda ob pogovoru s prijatelji

(E23) Mislim, da bi na centru za socialno delo znali najboljše predstaviti in razložiti, priročni so tudi kakšni letaki.

Obrazci

(A48) Ja čez en let pozabiš kako sploh rešit/.

(B34) Večina jih je razumljivih

(B35) dosti preglednih.

(B36) Se znajdem.

(C60) Mislim, da je za razgledano populacijo dovolj razloženo, medtem ko sem prepričan, da marsikomu ni povsem jasno.

(C61) Do neke mere so, a mislim, da bi lahko bile še bolj pregledne.

(C62) Se, vendar zagotovo včasih potrebujem pomoč osebja.

(Č25) So. vendar rabiš nekaj več časa, da bolj razumljivo dojameš vse stvari.

(D36) Se potrudim, vprašam »strica Googla«

(E24) Sam vsega obrazca nisem znal izpolniti, zato sem poiskal pomoč na centru za socialno delo

Pomoč

(A49) Drgač pa pomaga socialna/.

(A50) Zelo dobro razloži, veš kje si./

A51) Vse je pa odvisno, na prejšnem CSD-ju je bilo drugače./ (

(A52) Čas si vzame, razloži./

(B37) Včasih se zmedem pa prosim socialne delavce da mi pomagajo preverit, če imam vse pravilno izpolnjeno.

(C63) Odvisno od razpoloženja socialne delavke.

(C64) Nekatere so zelo ustrezljive, spet druge ne.

(C65) Imam različne izkušnje in v večini primerov nimam težav.

(C66) Odvisno od razpoloženja socialnih delavcev, ki pa je zagotovo odvisen od obremenjenosti tistega momenta.

(C67) Večinoma si najdejo čas.

(Č26) Socialna delavka nama je zelo pomagala, in lepo razložila, vse kar naju je zanimalo.

(D37) Zelo malo – slabe izkušnje

(D38) včasih

(D39) Niti ne – vsaj iz lastnih izkušenj

(E25) si vzamejo čas za izpolnitev obrazca in razlago.

(E27) Vsaka pomoč je dobrodošla

Izboljšave

(A53) Nevem/.

(B39) Ne vem, ne razmišljam o tem.

(C72) Pomoč države bi moral biti tudi osebam, ki morda nimajo najnižjih dohodkov, a so zaradi življenjskih situacij potisnjene v stisko

(C74) Problematična pa je tudi delitev na to, kdo vse je opravičen pri pomoči države, nekateri preveč, spet drugi premalo, predvsem pa je pozabljen srednji razred.

(Č27) ne vem

(D41) dejanska pomoč socialnih delavcev, ko to potrebuješ

(E26) Prostor za izboljšave vidim predvsem v obveščanju sprememb na področju starševskega in družinskega varstva

Predlogi

(A54) če je ena oseba nezaposlena, da dobi par več pomoči, malo boljša pomoč kakor pa samo otroški dodatek (v našem primeru)/.

(B40) Mogoče malo bolj prijazne uradne ure CSD.

(C68) V digitalni dobi, bi moralo biti več poudarka in možnosti urejanja dokumentacije preko spleta.

(C69) dokumentacija z papirjem in raznimi kopijami bi morala biti omejena, saj je izredno zamudna.
(C70) Vloge bi morale biti dostopne preko spleta, kjer bi obrazci imeli ob poljih za izpolnitev ob simbolu vse informacije o tem kaj in kdo to izpolni.
(C71) Ob tem bi lahko bila prisotna tudi podpora strankam preko telefona ali v preko pisne oblike (chat).
(D40) Večja odprtost
(D42) svetovanje
(E28) v finančnem smislu, kjer bi lahko na vsakem področju naredili korak naprej in najbolj pomagali mladim družinam.